

RISIKO

RAPPORT

2017

1	FORORD	4
2	FORRETNINGSMODEL	4
2.1	Historie	4
2.2	Kunder	4
2.3	Eksponering	4
2.4	Medarbejdere	4
2.5	Filialer	5
2.6	Forretningsomfang	5
2.7	Markedsandel	5
2.8	Planlagte ændringer i forretningsmodellen	5
3	RISIKOSTYRING	6
3.1	Ledelseserklæringer	6
3.2	Risikoprofil	6
3.3	Ansvarsfordeling	7
3.4	Risikoorganisation	7
3.5	Daglig styring af risici	8
3.6	Rapportering	10
4	KAPITALSTYRING	10
4.1	Kapitaludvikling	10
4.2	Tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov pr. 31. december 2017	14
4.3	Basisindtjening	15
4.4	Sparekassen fremtidige indtjeningsmuligheder	15
4.5	Lovgivningspåvirkning	16
5	KREDITRISIKO	17
5.1	Udvikling i 2017	17
6	MARKEDSRISIKO	28
6.1	Styring, overvågning og rapportering	28
6.2	Lovgivningspåvirkning	32
7	LIKVIDITETSRISIKO	32
8	OPERATIONEL RISIKO	34
8.1	Lovgivningspåvirkning	34
9	IT - RISIKO	35
9.1	Styring, overvågning og rapportering	35
9.2	Lovgivningspåvirkning	35
10	ØVRIGE RISICI	35

Oplysninger om pengeinstituttet

Pengeinstitut Den Jyske Sparekasse

Adresse Borgergade 3
7200 Grindsted

CVR-nr. 24 26 04 61
Hjemstedskommune Billund

Telefon 75 32 08 11
Telefax 75 32 15 65
Hjemmeside www.djs.dk

1 FORORD

Denne risikorapport er udarbejdet i overensstemmelse med de juridiske oplysningskrav i CRR-forordningens artikel 43 I til 455 samt Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov.

Oplysningerne er som hovedregel givet på koncernniveau, medmindre det specifikt fremgår, at oplysningerne kun vedrører sparekassen.

Koncernoplysningerne omfatter	Navn	CVR-nr.	Ejerandel
Modervirksomhed	Den Jyske Sparekasse	24 26 04 61	
Fuld konsoliderede selskaber	DJS Leasing A/S	27 63 79 30	100 pct.
	Finanshuset Farsø Pantebrevsselskab A/S	25 57 40 52	100 pct.
	DJS Erhvervsinvest A/S	18 53 04 06	100 pct.
	Borgergade 3 A/S	39 17 84 43	100 pct.
Pro rate konsolideret selskab	Spar Pantebrevsinvest A/S	27 08 43 38	50 pct.

Risikorapporten giver en beskrivelse af de forskellige typer af balanceførte og ikke-balanceførte risici, som koncernen er eksponeret overfor. Herudover gennemgår rapporten koncernens risiko- og kapitalstyring samt kapitalbasens sammensætning og risici relateret hertil.

Herudover omtales koncernens risici og risikostyring også i årsrapporten.

Rapporteringen i henhold til oplysningskravet sker på årsbasis i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet, mens det individuelle solvensbehov offentliggøres kvartalsvis.

Det er bestyrelsens opfattelse, at de offentliggjorte oplysninger giver et retvisende billede af koncernens risikoprofil. Såfremt der måtte ske hændelser, der gør, at de offentliggjorte oplysninger ikke længere er retvisende, vil bestyrelsen offentliggøre supplerende oplysninger.

Oplysninger i risikorapporten er ikke revideret.

Risikorapporten suppleres kvartalsvis af tillæg med nye beregninger af solvensbehovet.

2 FORRETNINGSMODEL

2.1 Historie

Sparekassen blev grundlagt i 1872 med navnet Grindsted-Grene og Omegns Spare- og Laanekasse. I august 1989 blev

Bording Sparekasse fusioneret med Grindsted Sparekasse, og samtidig blev navnet ændret til Den Jyske Sparekasse. I 2007 blev fusionen med Jelling Sparekasse en realitet, og i 2009 kom Sparekassen Løgumkloster til. I 2012 blev Sparekassen Farsø og Sparekassen i Skals fusioneret ind. Spar Salling Sparekasse blev overtaget i 2012 og aktiviteterne solgt igen ved indgangen til 2017.

Gennem tiden er sparekassens aktiviteter blevet udvidet med leasing og pantebrevsaktiviteter, der er organiseret i sparekassens datterselskaber DJS Leasing A/S og Finanshuset Farsø Pantebrevsselskab A/S.

2.2 Kunder

Sparekassens idegrundlag tager udgangspunkt i et ønske om, på en tidssvarende og effektiv måde, at betjene kunder, der har behov for pengeinstitutydelser.

Vi tilbyder en bred vifte af finansielle ydelser, rådgivning og produkter og har forretningsmæssigt fokus på private kunder samt mindre og mellemstore erhvervsvirksomheder i de lokalområder, hvor vi er repræsenteret.

Vi bestræber os på, at sparekassens 98.334 kunder mærker, at sparekassens ydelser skaber overblik, så kunderne oplever overskud – personligt og økonomisk. Vi arbejder til stadighed på at gøre vores produkter og ydelser enkle, logiske og overskuelige.

2.3 Eksponering

På erhvervsiden har sparekassen historisk haft den største eksponering mod landbrugsbranchen, som er på et højere niveau end hos sammenlignelige pengeinstitutter. Det samme gør sig gældende for ejendomsbranchen. Begge disse brancher er relativt konjunktur- og rentefølsomme. Som led i at sikre en afbalanceret risikoprofil ønsker sparekassen at reducere sin relative eksponering mod disse brancher ved en målrettet indsats, samtidig med at der rettes fokus på at øge andelen af privatkunder og forretningsomfanget med disse.

2.4 Medarbejdere

Sparekassen lægger vægt på at være en attraktiv arbejdsplads, der tiltrækker og fastholder fagligt kompetente, loyale og motiverede medarbejdere. Sparekassen har 362 fuldtidsmedarbejdere, hvoraf 252 er ansat i filialerne og 110 arbejder på hovedkontoret i Grindsted.

Sparekassen har 6 kerneværdier

- Købmandskab
- Visionær
- Professionalisme
- Teamånd
- Handlekraft
- Ærlighed

2.5 Filialer

Sparekassen er organiseret med 8 driftsenheder, der i alt består af 19 filialer. Herudover har sparekassen 2 landbrugscentre, hvor kompetencerne indenfor landbrugsområdet er samlet.

Vores velfungerende filialer er alle placeret i Jylland med vægten i Midt- og Sydjylland.

Vi ser vores tætte relationer med kunderne som det stærkeste konkurrenceparameter, og vi tror på, at relationerne bedst bygges op og holdes ved lige gennem løbende dialog med kunderne. Udover vores filialnet tilbyder vi også kunderne digitale selvbetjeningsløsninger. Vi ønsker at reducere den tid, som kunderne og sparekassen bruger på simple rutine- og ekspeditionsopgaver, der løses bedst digitalt.

Udnyttelse af de bedste elementer af digitaliseringens muligheder er derfor et stort fokusområde for os. Vi er i gang med at forberede etableringen af et "full-time" servicecenter til understøttelse af kundernes anvendelse af de digitale løsninger.

2.6 Forretningsomfang

Sparekassens samlede forretningsomfang har været stigende i 2017, og de samlede indlån/depoter samt udlån/garantier udgør i alt 29,6 mia. kr. mod 28,4 mia. kr. ultimo 2016, korrigeret for frasolgte filialer i Salling og Aalborg.

I takt med at udlånet fra pengeinstitutter til danske virksomheder og husholdninger de senere år er faldet, har sparekassen prioriteret at øge sit forretningsomfang ved at fokusere på kundernes forøgede investeringsønsker i værdipapirer – en udvikling, vi forventer, vil fortsætte.

2.7 Markedsandel

Sparekassen har en høj markedsandel i sine primære markedsområder. Samlet i Danmark har sparekassen en markedsandel på knap 1 pct.

2.8 Planlagte ændringer i forretningsmodellen

Sparekassen er i dag en selvejende institution i form af en garant sparekasse med 27.387 garantier.

Med henblik på at sikre garantbevisernes omsættelighed i et effektivt og likvidt marked er sparekassen inde i en målrettet proces, der skal sikre, at sparekassen omdannes til aktieselskab og børsnoteres inden udgangen af 2018.

I børsnoteringsprocessen får garantterne ombyttet deres garantbeviser til aktier, hvilket medfører, at investorerne fremadrettet får andel i sparekassens værditilvækst. Garantterne får ikke andel i sparekassens overskud – deres afkast er baseret på garantrenten, der i øjeblikket er suspenderet på grund af den nuværende kapital situation.

Børsnoteringen skal også sikre, at sparekassen i fremtiden får markedsadgang til kapital. Det er vigtigt i en tid, hvor kapitalkravene til pengeinstitutter er stadigt stigende.

I forbindelse med børsnoteringen forventer sparekassen at få refinansieret sin nuværende hybride og supplerende kapital. Dels med en kapital af en højere kvalitet og dels med en ny hybrid og supplerende kapital, således at sparekassen får en bedre kapitalstruktur - der i højere grad understøtter sparekassens konsolideringsevne og dermed aktionærernes værditilvækst.

Den Jyske Sparekasses omdannelse til aktieselskab skal endeligt vedtages på et ekstraordinært repræsentantskabsmøde i april 2018. Herefter forventer sparekassen at blive børsnoteret i 4. kvartal 2018.

I forberedelserne til børsintroduktionen skal sparekassen gennemgå en omfattende børsmodning. Resultatet vil være et mere veltrimmet og effektivt pengeinstitut.

3 RISIKOSTYRING

Risikotagning er et helt centralt element i pengeinstitutdrift, hvilket stiller store krav til den daglige styring og overvågning af risici.

3.1 Ledelseserklæringer

Den Jyske Sparekasses bestyrelse har den 2. marts 2018 godkendt risikorapporten for 2017.

Det er bestyrelsens vurdering, at sparekassens risikostyring overholder gældende regler og standarder, er passende og effektive og er i overensstemmelse med Den Jyske Sparekasses forretningsmodel. Det er endvidere bestyrelsens vurdering, at Den Jyske Sparekasses risikostyringssystemer er tilstrækkelige i forhold til risikoappetit og strategi, således at der herved sikres going concern.

Det er bestyrelsens vurdering, at Den Jyske Sparekasses overordnede risikoprofil i tilknytning til forretningsstrategi, forretningsmodel og nøgletal giver et retvisende billede af Den Jyske Sparekasses risikostyring, herunder af den vedtagne risikoprofil og risikoappetit.

Bestyrelsens vurdering er foretaget på baggrund af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi samt materiale og rapporter forelagt for bestyrelsen af direktion, intern revision, Den Jyske Sparekasses risikoansvarlige og complianceansvarlige.

Den Jyske Sparekasses forretningsstrategi, vision og værdigrundlag indeholder et ønske om, at være en stærk og attraktiv sparekasse for private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor sparekassen er repræsenteret. Den Jyske Sparekasse ønsker at drive en lønsom forretning baseret på en prissætning af produkter, der afspejler den risiko og kapitalbinding, som sparekassen påtager sig. Den Jyske Sparekasse ønsker til stadighed og ud fra en helhedsvurdering af forretningsområdet med kunder og modparter at fastholde et passende og robust kapitalgrundlag, der understøtter forretningsmodellen.

Bestyrelsens gennemgang af Den Jyske Sparekasses forretningsmodel og politikker viser, at de overordnede krav til de enkelte risikoområder på en hensigtsmæssig måde er afspejlet i politikker og specificerede grænser, herunder i bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser til andre organisatoriske enheder. De specificerede grænser vurderes at være udformet således, at de er gennemsigtige og kontrollerbare.

Bestyrelsens gennemgang viser endvidere, at de reelle risici ligger inden for grænserne fastlagt i de enkelte politikker og i videregivne beføjelser, og det er på den baggrund bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forret-

ningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte områder.

For oplysninger og nøgletal vedrørende Den Jyske Sparekasses risikoprofil henvises til nærværende risikorapport samt årsrapportens afsnit vedrørende risici.

3.2 Risikoprofil

Med udgangspunkt i Den Jyske Sparekasses strategiske målsætninger fastsætter bestyrelsen sparekassens risikoprofil, som indeholder det risikoniveau, inden for sparekassens væsentligste risikotyper, som bestyrelsen er villig til at acceptere i forhold til at kunne indfri strategien.

Målet er at sikre sammenhæng mellem Den Jyske Sparekasses vision og strategi samt sikre, at Den Jyske Sparekasses risikoprofil til enhver tid står i hensigtsmæssigt forhold til sparekassens kapital- og likviditetsforhold.

Sparekassens risikoniveau er indarbejdet i den ordinære risikorapportering, hvorved der sikres efterlevelse af den ønskede risikoprofil. Som supplement til sparekassens risikoprofil er der udarbejdet specifikke risikopolitikker, som fastlægger de overordnede retningslinjer for håndtering og styring af de enkelte risici. Politikkerne gennemgås og godkendes af bestyrelsen mindst en gang årligt.

3.2.1 Aflønningspolitik

Den Jyske Sparekasses bestyrelse har vedtaget en aflønningspolitik for sparekassen, som er godkendt af repræsentantskabet.

Det generelle formål med lønpolitikken er at fastlægge retningslinjerne for tildeling af løn, der fremmer og er i overensstemmelse med en sund og effektiv risikostyring, der ikke tilskynder til overdreven risikotagning.

Sparekassen udbetaler ikke variable løndele til bestyrelse, direktion eller væsentlige risikotagere, hverken i form af løn, aktier, optioner eller pension eller anden tilsvarende ordning, herunder ad hoc eller skønsmæssige beløb, som tildeles i løbet af året.

Bestyrelsen har nedsat et vederlagsudvalg, der skal forestå det forberedende arbejde, der efterfølgende skal ligge til grund for bestyrelsens beslutninger vedrørende aflønning.

Vederlagsudvalget består af formand for sparekassens bestyrelse, Sejer Mortensen, Bjarne L. Petersen og medarbejdervalgt medlem af sparekassens bestyrelse, Karsten Westergaard Hansen.

Udvalget har i 2017 afholdt 2 møder.

Vederlag til ansatte med indflydelse på risikoprofilen (fast vederlag) udgør for 2017, 20,7 mio. kr. Opdelt på forretningsområder specificeres beløbet således (1.000 kr.):

Forretningsområder	Fast vederlag inkl. pension og værdi af fri bil m.m.
Investeringsområdet	7.129
Detailkundeområdet	2.578
Andre forretningsområder	11.034
I alt	20.741

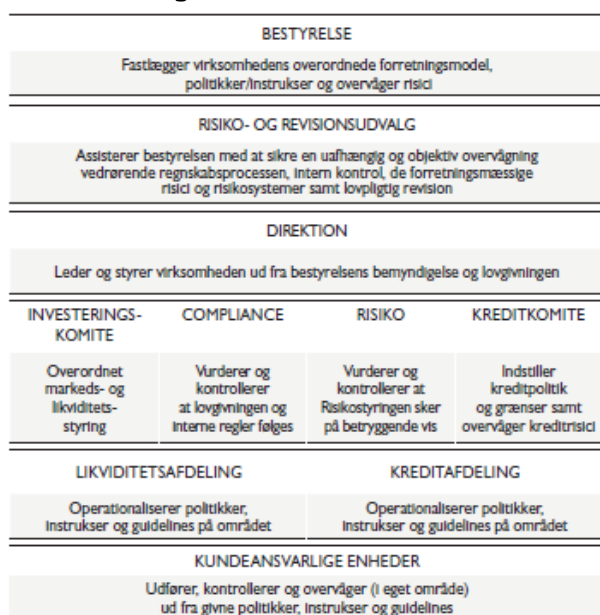
Den samlede aflønning, opdelt efter ledelsen og de medarbejdere, der er udpeget som ansatte med indflydelse på risikoprofilen fremgår af note 9, side 61 i årsrapport 2017.

Ingen medarbejdere i sparekassen har en løn på over 1 mio. EUR i regnskabsåret.

3.3 Ansvarsfordeling

Den Jyske Sparekasse har en tostrengt ledelsesstruktur, hvor bestyrelsen har formuleret et sæt af skriftlige retningslinjer til direktionen, der klart specificerer direktionens ansvars- og dispositionsmuligheder. Bestyrelsen fastsætter de overordnede politikker, mens direktionen er ansvarlig for Den Jyske Sparekasses daglige ledelse. Dette indebærer blandt andet, at direktionen videredelegerer specifikke retningslinjer for risici og praksis vedrørende risikostyring. Bestyrelsen skal sikre, at sparekassen har den rette organisation, samt at der etableres risikopolitikker og grænser for alle væsentlige risikotyper. Bestyrelsen træffer afgørelse om generelle principper for håndtering og overvågning af risici. Der rapporteres regelmæssigt til bestyrelsen med henblik på at give bestyrelsen mulighed for at kontrollere, om de samlede risikopolitikker og de fastsatte grænser bliver overholdt.

3.4 Risikoorganisation

Bestyrelsesudvalg

Bestyrelsen har nedsat to udvalg, som inden for forskellige områder har ansvaret for det forberedende arbejde til brug for bestyrelsens samlede beslutninger.

Formålet med etableringen af bestyrelsesudvalg er at styrke bestyrelsens kompetencer samt at sikre bestyrelsens uafhængighed fra den daglige ledelse. Udvalgene har ingen selvstændige beslutningskompetencer og kan derfor alene træffe beslutninger, der angår indstillinger til bestyrelsen.

Risiko- og revisionsudvalget

Bestyrelsen har nedsat et risiko- og revisionsudvalg, som har til opgave at:

- overvåge og identificere de forretningsmæssige risici
- overvåge regnskabsafslæggelsesprocessen
- overvåge det interne kontrolsystem, intern revision og risikostyringssystemer
- overvåge den lovpligtige revision af årsrapport mv
- overvåge og kontrollere revisors uafhængighed, objektivitet og kompetence
- overvåge størrelsen og sammensætningen af honorarerne til ekstern revision
- godkende ekstern revisions levering af ikke-revisionsydelse
- indstille til valg af ekstern revision.
- overvåge og kontrollere regnskabs- og revisionsmæssige forhold
- forberede bestyrelsens behandling af regnskabs- og revisionsrelaterede emner
- have en rådgivende rolle i fastlæggelsen af sparekassens risikoappetit
- vurdere sparekassens risikoprofil
- have en rådgivende rolle i forbindelse med gennemgang og vurdering af tilstrækkeligheden og effektiviteten af sparekassens politikker, retningslinjer og risikosystemer

Udvalget består af 4 medlemmer, der har i 2017 været afholdt 4 møder.

Intern og ekstern revision

Den interne revisionsafdeling refererer til bestyrelsen og rapporterer til bestyrelse og direktion. Intern revisions arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan og omfatter blandt andet stikprøvevis revision af forretningsgange og interne kontroller på væsentlige og risikofyldte områder, herunder i forbindelse med regnskabsafslæggelsen. Den Jyske Sparekasses uafhængige revisor vælges på det ordinære repræsentantskabsmøde for ét år ad gangen. Revisionens fokus drøftes årligt i bestyrelsen efter indstilling fra risiko- og revisionsudvalget.

Direktionens komitéer og udvalg

Direktionen har nedsat følgende komitéer, som på specifikke områder bidrager til sparekassens risikostyring, og som forbereder sager og temaer til behandling i direktion og bestyrelse.

Kreditkomitéen

Består af repræsentanter fra direktionen og kreditafdelingen. Komitéen behandler kreditsager, der ligger ud over kreditafdelingens bevillingsgrænser eller er af principiel karakter. Komitéen samles hver 14. dag. Ofte vil sager, der har været behandlet i Kreditkomitéen, blive forberedt til senere behandling i bestyrelsen.

Investeringskomitéen

Består af repræsentanter fra direktionen, likviditetsafdelingen og investeringsafdelingen. Komitéen mødes månedsvis og gennemgår udviklingen i sparekassens positioner og risici samt likviditetssituationen sammen med forventningerne til markedsudviklingen og fremtidige planer.

Risikostyringsfunktion

Direktionen har etableret en risikostyringsfunktion og udpeget en risikoansvarlig med specifikt ansvar for risikostyringsfunktionen. Risikostyringsfunktionens ansvarsområde omfatter sparekassens risikobehæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder samt risici, som kommer fra outsourcete funktioner. Funktionen er ansvarlig for, at risikostyringen i sparekassen sker på betryggende vis, herunder at der skabes et overblik over sparekassens risici og det samlede risikobillede. Den risikoansvarlige refererer til direktionen og rapporterer til bestyrelsen og direktionen samt bistår bestyrelsens risiko- og revisionsudvalg i dets arbejde. Risikostyringsfunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af direktionen godkendte årsplan. Afskedigelse af den risikoansvarlige kræver bestyrelsens forudgående godkendelse.

Compliance

Den Jyske Sparekasses compliancefunktion har ansvar for at overvåge overholdelse af finansiel lovgivning, branchestandarder og sparekassens interne retningslinjer på alle områder. Funktionen referer til direktionen, rapporterer til bestyrelsen og direktionen og bemandes med den complianceansvarlige. Compliancefunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af direktionen godkendte årsplan.

3.5 Daglig styring af risici

I det følgende gennemgås den daglige styring af sparekassens

- kreditrisiko
- markedsrisiko
- likviditetsrisiko
- operationel risiko

- IT risiko

Det er den overordnede politik, at koncernen kun påtager sig risici, som er i overensstemmelse med de forretningsmæssige principper, som koncernen drives efter, og der er kompetencemæssige ressourcer til styring heraf.

Kreditrisiko

Kreditrisiko er risici for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risiko relateret til kunder med finansielle problemer, store eksponeringer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke-udnyttede eksponeringer. Under kreditrisiko hører tillige afviklings- og modpartsrisiko.

Den daglige styring af kreditrisiko varetages af kunderådgiverne i samarbejde med de lokale direktører. Decentrale bevillingsretter er på op til 5 mio. kr. og afhænger af kompetencer og behov. Eksponeringer, der størrelsesmæssigt overstiger de decentrale bevillingsretter overgår til behandling i Kreditkontoret eller Kreditkomitéen, og alle eksponeringer over 25 mio. kr. skal bevilges af bestyrelsen.

Direktionen kan bevilge udvidelser på op til 35 mio. kr. på eksponeringer i forhold til seneste bestyrelsesbevilling.

Risiko- og afviklingslines til finansielle modparter bevilges af bestyrelsen, primært i forbindelse med det årlige aktiv eftersyn.

Markedsrisiko

Den Jyske Sparekasses samlede markedsrisiko skal være passende forsigtig, og der er fastsat grænser for renterisiko, valutarisiko og aktierisiko i form af instrukser til likviditetsafdelingen, investeringsafdelingen og udlandsafdelingen, som har ansvaret for overholdelse af grænserne.

Likviditetsafdelingen kontrollerer og rapporterer løbende til direktionen samt rapporterer månedligt til bestyrelsen.

Sparekassens udlån og indlån samt mellemværender med kreditinstitutter er primært variabelt forrentet.

Den primære renterisiko er knyttet til egenbeholdning af obligationer og sekundært til fastrenteindlån og -udlån, som styres og overvåges af likviditetsafdelingen.

Obligationsbeholdningen er disponeret med en passende lav risiko, idet den primært er variabelt forrentet p.t.

Likviditetsrisiko

Den Jyske Sparekasses likviditetsrisiko skal være forsvarlig og tilpas forsigtig med henblik på lønsomt at understøtte sparekassens forretningsmodel. Dette indebærer:

- at sparekassens likviditetsbehov primært skal dækkes med indlån
- at sparekassen har tilstrækkelige lines hos andre pengeinstitutter til at kunne få det løbende daglige likviditetsbehov
- at sparekassen til enhver tid har tilstrækkelige likviditetsoverdækning til at leve op til målsætningen – både aktuelt samt under budgetfremskrivning og under stress-scenarium
- at sparekassens finansieringsstruktur er sammensat, så den opfylder grænseværdien for ”stabil funding” i Finanstilsynets Tilsynsdiamant

ved likviditetsrisiko forståes

- at sparekassens omkostninger til likviditetsfremskaffelse stiger uforholdsmæssigt meget
- at manglende finansiering/funding forhindrer sparekassen i at opretholde den vedtagne forretningsmodel
- at sparekassen ultimativt ikke kan opfylde sine betalingsforpligtelser på grund af manglende finansiering/funding

Risikoen opstår, hvis kunderne i stor stil hæver deres indlån eller udlånet vokser betragteligt. Likviditeten styres af likviditetsafdelingen, som løbende rapporterer til bestyrelse og direktion. Økonomiafdelingen kontrollerer rapporteringen, hvorved sparekassen sikrer, at de fastsatte grænser for likviditetsrisikoen overholdes.

Operational risiko

Risikoen for direkte eller indirekte økonomiske tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige eller systemmæssige fejl som følge af eksterne begivenheder, inklusive retslige risici. Risiciene styres på tværs af koncernen gennem omfattende kontrolforanstaltninger.

Den Jyske Sparekasse foretager en systematisk registrering og kategorisering af alle tabshændelser over 10.000 kr., og der foregår løbende rapportering til direktionen og bestyrelsen. Rapporteringen til direktionen foregår månedlig, medens bestyrelsen årligt modtager en risikorapport samt løbende rapportering på tabshændelser over 500.000 kr.

IT risiko

Sparekassens IT-organisation og ledelse forholder sig løbende til IT-driften og har fokus på høj IT-sikkerhed.

Sparekassen foretager ikke systemudvikling og vedligeholdelse af IT-systemer i væsentligt omfang. Sparekassen benytter sig i stedet af en fælles datacentral til al væsentlig systemudvikling og vedligeholdelse.

Bestyrelsen har besluttet at outsource drift og udvikling af IT-løsninger til Bankernes EDB Center (BEC). Sparekassen er medejer af samt tilsluttet BEC. Der er udarbejdet en IT-beredskabsplan, der beskriver, hvorledes sparekassens daglige drift skal videreføres ved indtræden af alvorlige IT-driftsforstyrrelser.

Bestyrelsen har vurderet, at BEC's IT-sikkerhedspolitik er betryggende i forhold til sparekassens IT-anvendelse. Sparekassens aftalegrundlag med BEC samt BEC's egen IT-sikkerhedspolitik udgør afsættet for sparekassens IT-sikkerhedspolitik. Pr. 31. december 2017 anvender datterselskaberne egne IT-systemer, men en overflytning til sparekassens IT-systemer er sat i proces.

Øvrige risici

Øvrige risici dækker blandt andet over strategiske risici, omdømmerisici, risici i relation til pengeinstituttets størrelse, ejendomsrisici, koncernrisici, likviditetsrisici, afviklingsrisici og kapitalfremskaffelse.

Den Jyske Sparekasses kapitalstyring skal sikre en effektiv kapitalanvendelse i forhold til sparekassens overordnede kapitalmål. Kapitalmålene er fastlagt af bestyrelsen under hensyntagen til, at der skal være tilstrækkelig kapital til at dække sparekassens vækstforventninger og løbende udsving i de risici, som sparekassen har eller ønsker at påtage sig. Med baggrund i de allerede foretagne nedskrivninger og kapitalreservationer m.m. samt en forventning om en positiv indtjening i 2018 og frem, er det ledelsens forventning, at Den

Jyske Sparekasses kapital er tilstrækkelig til sparekassens nuværende forretningsomfang under forudsætning af refinansiering af hybrid og supplerende kapital.

Væsentlige negative afvigelser i forhold til realisering af budgetter/prognoser for de kommende år kan dog ændre herpå.

3.6 Rapportering

Der anvendes væsentlige ressourcer til løbende at sikre en tilstrækkelig risikorapportering, herunder opfølgning på lovgivnings- og ledelsesmæssige risikorammer.

Rapportering til sparekassens ledelse og relevante interessenter foretages efter faste retningslinjer. Bestyrelsen modtager løbende rapportering på alle væsentlige risikoområder, hvilket fremgår af efterfølgende figur.

Bestyrelsesrapportering i Den Jyske Sparekasse			
	Månedligt	Kvartalsvis	Årligt
Kreditrapportering		x	
ICAAP			x
Tillæg til ICAAP		x	
Likviditetsrapportering	x		
ILAAP			x
Operational risiko	x		
Markedsrisici	x		
Gearing		x	
Indtjening	x		

4 KAPITALSTYRING

Udvikling i kapitalprocenterne

Kapitalprocenter	2017	2016
Egentlig kernekapitalprocent (CET 1)	12,1	10,4
Kernekapitalprocent – inkl. hybrid kernekapital	15,8	13,9
Kapitalprocent	18,0	16,4
Individuelt solvensbehov	14,0	14,2

Udviklingen fra 2017 viser en ændring i CET 1 på 1,7 pct. point hvilket primært skyldes indregning af årets resultat på 131,4 mio. kr. og faldet i de risikovægtede aktiver på godt 500 mio. kr.

4.1 Kapitaludvikling

4.1.1 Kapitalgrundlag

Kapitalgrundlaget består overordnet af egentlig kernekapital (CET 1), hybrid kernekapital (AT1) samt supplerende kapital (Tier 2)

Kapitalgrundlaget er karakteriseret ved, at garantier og kapitalejere er efterstillet de øvrige kreditorer.

Den hybride kapital består af statslig hybrid kernekapital på 374,8 mio. kr. og yderligere hybrid kernekapital på 2 gange 50,0 mio. kr. Denne statslige hybride kernekapital kan efter de nye regler ikke medregnes i kapitalgrundlaget efter 2017. Herudover er en af posterne på 50,0 mio. kr. omfattet af en overgangsregel i CRR, der medfører, at den ikke er indregnet i kapitalopgørelsen ultimo 2017.

Den supplerende kapital på 300,0 mio. kr. har udløb i 2022 og kapitalen nedtrappes ved indregning i kapitalgrundlaget fra 5 år før udløb i henhold til reglerne i CRR. Nedtrapningen udgør pr. 31. december 2017 45,5 mio.

Opgjort kapitalgrundlag

Kapitalgrundlaget er i løbet af 2017 forøget med 84,1 mio. kr. Kapitalgrundlaget er hovedsageligt påvirket af følgende

- Årets resultat
- Bortfald af indregning af andel af supplerende kapital
- Aktiverede skatteaktiver

Årets resultat efter skat bidrager positivt med 131,4 mio. kr.

Aktiverede skatteaktiver bidrager negativt med 10,8 mio. kr.

Da der er under 5 år til indfrielse af den supplerende kapital kan denne ikke indregnes fuldt ud. Der sker derfor en reduktion som bidrager negativt med 45 mio.

Der pågår p.t. forhandlinger om styrkelse af kapitalgrundlaget og i forbindelse med omdannelse til aktieselskab forventes en total omlægning af kapitalgrundlaget.

Opgørelse af kapitalgrundlag (mio. kr.)	2017	2016
Garantikapital	726.317	725.575
Andre reserver	159.638	176.043
Overført resultat	535.822	397.319
Opskrivningshenlæggelser	223	223
Foreslået udbytte (Renter hybrid kernekapital)	0	-4.367
Immaterielle aktiver	-19.659	-35.558
Aktiverede skatteaktiver	-10.807	0
Forsigtighedsfradrag	-3.009	-3.427
Fradrag kredit- og finansieringsinstitutter	-2.499	0
Egentlig kernekapital (CET 1)	1.386.026	1.255.808

Hybrid kernekapital	474.770	474.770
Fradrag hybrid kernekapital	-50.000	-50.000
Fradrag kredit- og finansieringsinstitutter	-312	0
Kernekapital (Tier 1)	1.810.481	1.680.578
Supplerende kapital	300.000	300.000
Fradrag supplerede kapital	-45.483	0
Fradrag kredit- og finansieringsinstitutter	-312	0
Kapitalgrundlag	2.064.688	1.980.578

4.1.2 Den samlede risikoeksponering

Den samlede risikoeksponering er et vigtigt mål, som bl.a. anvendes ved fastsættelse af minimumskapitalkravet og endvidere anvendes i beregning af de vigtigste risikonøgletal som sparekassens kapitalprocenter og individuelt solvensbehov.

Den samlede risikoeksponering påvirkes af forskellige faktorer, bl.a. fordelingen af krediteksponering på kundetyper og produkter. Den Jyske Sparekasse opgør den samlede risikoeksponering med udgangspunkt i standardmetoden.

Den samlede risikoeksponering

I.000 kr.	Kapitalkrav på 8%		Risikoeksponering	
	2017	2016	2017	2016
Centralreg. eller centralbanker	13.672	10.903	170.903	136.285
Institutter	6.035	21.373	75.443	267.173
Erhverv mv	298.697	299.434	3.733.711	3.74.2923
Detailkunder	210.036	222.144	2.625.445	2.776.804
Eksp. sikret med pant i fast ejendom	36.448	25.415	455.602	317.686
Eksp. med restancer eller overtræk	123.809	145.973	1.547.616	1.824.661
Højrisikoeksponeringer	29.204	21.090	365.046	263.630
Aktieeksponeringer	23.172	21.402	289.645	267.523
Andre eksponeringer	55.085	59.238	688.559	740.472
Kreditrisiko i alt	796.158	826.972	9.951.969	10.337.156
Gældsinstrumenter	12.331	15.943	154.140	199.285
Aktier mv.	0	71	0	891
Valutarisiko	930	458	11.619	5.726
CVA (Modparts risiko)	1.673	2.612	20.908	32.650
Markedsrisiko i alt	14.933	19.475	186.667	243.443

Operationel risiko i alt	107.369	117.795	1.342.115	1.472.432
Den samlede risikoeksponering	918.460	964.242	11.480.751	12.053.031

Størstedelen af det samlede kapitalkrav, 86,7 pct., kan henføres til kreditrisiko.

Den samlede risikoeksponering er i 2017 faldet med 572 mio. kr. således at den ultimo 2017 udgør 11.481 mio. kr.

En stor del af faldet kan henføres til et fald i kreditrisikoen på grund af faldende udlån og en del skyldes fald i risikoeksponeringen på operationelle risici.

4.1.3 Individuelt solvensbehov

Sparekassens interne proces for vurdering og opgørelse af solvensbehovet er udgangspunktet for fastsættelsen af sparekassens tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Proces).

I den interne proces identificeres de risici, som sparekassen er eksponeret overfor med henblik på at vurdere risikoprofilen. Når risiciene er identificeret, vurderes det, hvordan disse evt. kan reduceres f.eks. ved forretningsgange, beredskabsplaner m.m. Endelig vurderes det hvilke risici, der skal afdækkes med kapital.

Solvensbehovet er sparekassens egen vurdering af kapitalbehovet som følge af de risici, som sparekassen påtager sig. Sparekassens bestyrelse har kvartalsvise drøftelser omkring fastsættelsen af solvensbehovet. Drøftelserne tager udgangspunkt i en indstilling fra sparekassens direktion. Indstillingen indeholder forslag til størrelsen på solvensbehovet, herunder stressniveauer samt vækstforventninger. Som udgangspunkt anvendes Finanstilsynets målepunkter. På baggrund af drøftelsen træffer bestyrelsen en afgørelse om opgørelsen af pengeinstituttets solvensbehov, som skal være tilstrækkeligt til at dække instituttets risici, jf. FiL § 124, stk. 1 og 2.

Herudover drøfter bestyrelsen en gang om året indgående opgørelsesmetoden og processen for sparekassens solvensbehov, herunder hvilke risikoområder og stressniveauer der bør tages i betragtning ved beregningen af solvensbehovet.

Solvensbehovet opgøres ved en 8+ metode, der omfatter de risikotyper, som det vurderes, at der evt. skal afdækkes med kapital: kreditrisici, markedsrisici, operationelle risici, øvrige risici samt tillæg som følge af lovbestemte krav. Vurderingen tager udgangspunkt i sparekassens risikoprofil, kapitalforhold samt fremadrettede betragtninger, der kan have betydning herfor, herunder budgettet.

Finanstilsynet har udsendt "Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter". Tilsy-

nets vejledning bygger på 8+ metoden, hvor der tages udgangspunkt i minimumskravet på 8 pct. af de risikovægtede poster (søjle I-kravet) med tillæg for risici og forhold, som ikke fuldt ud afspejles i opgørelsen af de risikovægtede poster.

I Finanstilsynets vejledning opstilles målepunkter for, hvornår Finanstilsynet som udgangspunkt vurderer, at søjle I ikke er tilstrækkelig inden for de enkelte risikoområder, hvorfor der skal afsættes tillæg i solvensbehovet. Endvidere er der opstillet metoder til beregning af tillæggets størrelse inden for de enkelte risikoområder.

Selvom Finanstilsynet opstiller målepunkter på de fleste områder, vurderer sparekassen på alle områder, om de angivne målepunkter i tilstrækkelig grad tager hensyn til sparekassens risici, og foretager individuelle tilpasninger, hvis dette vurderes nødvendigt.

Sparekassens opgørelsesmetoder tager udgangspunkt i Finanstilsynets "Vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter" og omhandler følgende risiko områder:

1. Indtjening
2. Udlånsvækst
3. Kreditrisici
 - a. Kreditrisiko for store kunder med finansielle problemer
 - b. Koncentrationsrisiko: Individuelle kunder
 - c. Koncentrationsrisiko: Brancher
 - d. Koncentration på sikkerheder
 - e. Koncentration på geografi
 - f. Koncentration på privat/erhverv
 - g. Øvrige kreditrisici
4. Markedsrisici
 - a. Renterisiko
 - b. Aktierisiko
 - c. Valutarisiko
5. Likvidetsrisici
6. Operationelle risici
7. Gearing
8. Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter
9. Øvrige risici
 - a. Sparekassens forretningsprofil
 - b. Strategiske risici
 - c. Omdømme risici
 - d. Ejendomme
 - e. Øvrige

Fastsættelse af de enkelte områders indflydelse på kapitalbehovet er beregnet direkte via de metoder, som Finanstilsynet har anvist i vejledningen og via supplerende beregninger. På enkelte risikoområder har ledelsen foretaget en skønsmæssig vurdering.

De risikofaktorer, der er medtaget i modellen, er efter Den Jyske Sparekasses opfattelse dækkende for alle de risikoområder lovgivningen kræver, at Den Jyske Sparekasses ledelse skal tage højde for ved fastsættelse af solvensbehovet samt de risici, som ledelsen finder, at Den Jyske Sparekasse har påtaget sig.

4.1.4 Kapitalkrav fordelt på risikoområder Sparekassen

Figur I kapitalkrav fordelt på risikoområder

	Tilstrækkeligt kapitalgrundlag 2017	Kapitalkrav 2017	Tilstrækkeligt kapitalgrundlag 2016	Kapitalkrav 2016
Kreditrisiko	1.011.565	9,0	1.132.137	9,5
Markedsrisiko	32.859	0,3	36.133	0,3
Operationel risiko	105.377	0,9	115.991	1,0
Øvrige risici	0	0,0	0	0,0
Tillæg, som skyldes lovbestede krav	434.770	3,9	421.000	3,5
Likvidetsrisici	0	0,0	0	0,0
I alt	1.584.572	14,1	1.705.261	14,3

Koncernen

	Tilstrækkeligt kapitalgrundlag 2017	Kapitalkrav 2017	Tilstrækkeligt kapitalgrundlag 2016	Kapitalkrav 2016
Kreditrisiko	1.029.767	9,0	1.141.320	9,5
Markedsrisiko	33.038	0,3	36.281	0,3
Operationel risiko	107.369	0,9	117.795	1,0
Øvrige risici	0	0,0	0	0,0
Tillæg, som skyldes lovbestemte krav	434.770	3,8	421.000	3,5
Likviditetsrisici	0	0,0	0	0,0
I alt	1.604.944	14,0	1.716.396	14,2

Figur 3 Overdækning i forhold til Egentlig kernekapital

	Koncern-tal 2017	Koncern-tal 2016	Sparekas-sen 2017	Sparekas-sen 2016
Egentlig kernekapi-tal	1.386.027	1.255.808	1.386.173	1.255.962
Samlet krav til kernekapital	1.067.710	1.236.957	1.044.336	1.054.952
Overdækning	318.317	188.851	341.837	201.010
Egentlig kernekapi-talprocent	12,1	10,4	12,3	10,5
Samlet krav til egentlig kernekapi-tal (pct.)	9,3	8,8	9,3	8,8
Overdækning (procentpoint)	2,8	1,6	3,0	1,7

Figur 2 Overdækning i forhold til kapitalgrundlag

	Koncern-tal 2017	Koncern-tal 2016	Sparekas-sen 2017	Sparekas-sen 2016
Kapitalgrundlag	2.064.688	1.980.578	2.064.838	1.980.732
Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	1.604.944	1.716.396	1.584.572	1.705.261
Kapitalbevaringsbuf-ferkrav	143.509	75.331	139.216	74.461
Samlet kapitalkrav	1.748.453	1.791.727	1.723.788	1.779.722
Overdækning	316.235	188.851	341.050	201.010
Kapitalprocent	18,0	16,4	18,4	16,6
Individuelt solvens-behov (pct.)	14,0	14,2	14,1	14,3
Kapitalbevaringsbuf-fer (pct.)	1,3	0,6	1,3	0,6
Samlet kapitalkrav (pct.)	15,3	14,8	15,4	14,9
Overdækning (procentpoint)	2,8	1,6	3,0	1,7

4.2 Tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov pr. 31. december 2017

4.2.1 Sparekassen

Det tilstrækkelige kapitalgrundlag er opgjort til 1.584,6 mio. kr. og solvensbehovet til 14,1 pct. pr. 31. december 2017.

Figur 4 Kapitalgrundlag

Kapitalgrundlag/Risikovægtede eksponeringer & nøgletal	2017 (1.000 kr.)	2016 (1.000 kr.)
Egenkapital	1.472.001	1.349.161
Heraf hybrid kernekapital, som medtages nedenfor	-50.000	-50.000
Fradrag		
Immaterielle aktiver	-19.659	-35.558
Udskudte skatteaktiver	-10.807	0
Forsigtighedsfradrag	-2.873	-3.273
Foreslået rente hybrid kernekapital	0	-4.367
Kredit- og finansieringsinstitutter (ikke væsentlige)	-2.488	0
Egentlig kernekapital (Core Tier I)	1.386.173	1.255.962
Hybrid kernekapital	474.770	474.770
Fradrag		
Overgangsregel	-50.000	-50.000
Kredit- og finansieringsinstitutter (ikke væsentlige)	-311	0
Kernekapital (Tier I)	1.810.632	1.680.732
Supplerende kapital	300.000	300.000
Fradrag i supplerede kapital	-45.483	0
Kredit- og finansieringsinstitutter (ikke væsentlige)	-311	0
Kapitalgrundlag	2.064.838	1.980.732
Vægtet risikoeksponering med kreditrisiko mv.	9.727.797	10.222.362
Vægtet risikoeksponering med markedsrisiko	184.407	241.577
Vægtet risikoeksponering med operationel risiko	1.317.218	1.449.883
Samlet risikoeksponering	11.229.422	11.913.822
Egentlig kernekapitalprocent (Core tier I)	12,3	10,5
Kernekapitalprocent (Tier I)	16,1	14,1
Kapitalprocent	18,4	16,6
Individuel solvensbehov	14,1	14,3
Kapitalbevaringsbuffer	1,25	0,6
Kontracyklisk kapitalbuffer	0	0
Overdækning egentlig kernekapital (Core tier I)*	7,8	6,0
Kapitaloverdækning i forhold til solvensbehov	4,2	2,3
Kapitaloverdækning i forhold til solvensbehov og bufferkrav	3,0	1,7

* I forhold til lovmæssige krav på 4,5 pct.

Kapitalgrundlaget er opgjort til 2.064,8 mio. kr. Der er således en overdækning i forhold til det tilstrækkelige kapitalgrundlag på 480,3 mio. kr.

Kapitalprocenten er opgjort til 18,4 pr. 31. december 2017. Overdækningen i forhold til solvensbehovet er 4,2 pct. point.

Kapitalbevaringsbufferen er fastsat til 1,25 procent i 2017 og overdækningen efter fradrag af kapitalbevaringsbuffer bliver

3,0 pct. point. Sparekassen har en målsætning om en overdækning i 2017 på 2,75 pct. point. Målpunktet er derfor opfyldt.

Figur 5 Tilsynsdiamanten

De 5 nøgletal	Finanstilsynets pejlemærke	Den Jyske Sparekasse	Overholdt
Summen af store eksponeringer max. 25%	125	10,8	✓
Udlånvækst max. 20%	20	-10,8	✓
Ejendomseksponering max. 25%	25	15,1	✓
Likviditetsoverdækning	50	98,3	✓
Stabil funding max. I	I	0,54	✓

Det er sparekassens målsætning at alle punkter i tilsynsdiamanten overholdes og den suppleres med følgende målpunkter:

- Egentlig kernekapital (Core tier I) skal være på mindst 5,0 pct. point
- En kapitaloverdækning der til en hver tid efterlever de gældende regulatoriske krav samt en egen overdækning på mindst 5,0 procentpoint i 2019. Det vil sige, at kravet til kapitaloverdækning vil være som vist:

Figur 6 Sparekassens krav til kapitaloverdækning

	2017	2018	2019
Kapitaloverdækning	+2,75	+5,0	+5,0

4.2.2 Gearing

Sparekassen skal ifølge ledelsesbekendtgørelsen tage højde for overdreven gearingsrisiko og sikre identifikation, styring og overvågning af gearingsrisici.

Til brug herfor beregner sparekassen en gearingsgrad hvert kvartal ud fra kernekapitalen sat i forhold til sparekassens samlede eksponeringer.

Sparekassen har en intern målsætning for gearingsgraden på minimum 5 %.

Figur 7 Gearingsgraden i procent

Sparekassen	2017	2016
Gearingsgrad inkl. overgangsordning	9,9 %	8,8 %
Gearingsgrad uden overgangsbestemmelser	7,4 %	6,4 %

Koncernen	2017	2016
Gearingsgrad inkl. overgangsordning	9,8 %	9,1 %
Gearingsgrad uden overgangsbestemmelser	7,3 %	6,7 %

4.2.3 Kapitalplanen

I 2016 frasolgte sparekassen sektoraktier i DLR og frasolgte filialer i Salling og Aalborg pr. 1. januar 2017 som led i genopretningsplanen.

Sparekassen ser følgende solvensfremmende genopretnings-tiltag som mulige for at genoprette kapitalsituationen.

- Frasalg af organisatoriske enheder
- Stoppe for nyudlån/forhandle udlån og garantier af bøgerne
- Forøgelse af indtjening
- Omkostningsreduktion

Sparekassen har i løbet af 2017 arbejdet med sin kapitalplan, og på regnskabsafslæggelsestidspunktet er forventningen, at vi i løbet af foråret at indgår aftaler med investorer om at refinansiere størstedelen af sparekassens kapitalbase og dermed gøre sparekassen klar til børsnoteringen ultimo 2018.

Figur 8 Kapitalgrundlag for 2018

Kapitalgrundlag/Risikovægtede eksponeringer & nøgletal	Forår 2018 (1.000 kr.)
Egenkapital	1.672.000
Heraf hybrid kernekapital, som medtages nedenfor	-50.000
Fradrag	
Fradrag for IFRS9 (statistiske element)	-164.179
Immaterielle aktiver	-19.659
Udskudte skatteaktiver	-10.807
Forsigtighedsfradrag	-2.873
Nettoramme til indløsning af garantkapital	-2.000
Kredit- og finansieringsinstitutter (ikke væsentlige)	-2.488
IFRS9 overgangsordning (95% i 2018)	155.970
Egentlig kernekapital (Core Tier 1)	1.578.452
Hybrid kernekapital	100.000
Kernekapital (Tier 1)	1.678.452
Supplerende kapital	250.000
Kapitalgrundlag	1.928.452
Samlet risikoeksponering	11.203.379
Kapitalprocent	17,2
Individuel solvensbehov	10,2
Kapitalbevaringsbuffer	1,88
Kontracyklisk kapitalbuffer	0
Kapitaloverdækning i forhold til solvensbehov	7,0
Kapitaloverdækning i forhold til bufferkrav	5,1

I Figur 8 ovenfor ses sparekassens forventede kapitalopgørelse i foråret 2018 når refinansieringen er på plads.

Det fremgår, at sparekassens kapitalgrundlag forbedres markant samtidig med, at rentebyrden på kapitalen reduceres.

Sparekassens målsætning i forhold til overdækning er 5 pct., og det fremgår, at målsætningen opfyldes med den forventede aftale med investorerne.

4.2.4 Koncernen

På koncernniveau er det tilstrækkelige kapitalgrundlag opgjort til 1.604,9 mio.kr. og solvensbehovet til 14,0 pct. pr. 31. december 2017.

Kapitalgrundlaget er opgjort til 2.064,7 mio.kr. Der er således en overdækning i forhold til det tilstrækkelige kapitalgrundlag på 459,7 mio.kr.

Kapitalprocenten er opgjort til 18,0 pr. 31. december 2017. Overdækningen i forhold til solvensbehovet er 4,0 pct. point.

Kapitalbevaringsbufferen er fastsat til 1,25 procent i 2017 og overdækningen efter fradrag af kapitalbevaringsbuffer bliver 2,75 pct. point. Sparekassen har en målsætning om en overdækning i 2017 på 2,75 pct. point, målepunktet er derfor overholdt.

4.3 Basisindtjening

Sparekassen har vurderet, om der skal afsættes ekstra kapital i solvensbehovet, ud fra realiseret basisindtjening i forhold til udlån og garantier før nedskrivninger.

Der bør afsættes kapital såfremt basisindtjeningen i forhold til udlån og garantier før nedskrivninger er mindre end 1 pct.

Der afsættes ikke tillæg vedrørende basisindtjening, idet sparekassens basisindtjening i forhold til udlån og garantier før nedskrivninger overstiger 1 pct. og de historiske udsving viser lav volatilitet i indtjeningen ligesom det forventes at volatiliteten er lav i den fremtidige indtjening.

Basisindtjeningen for 2017 udgør 1,7 pct. i forhold til gennemsnitlig udlån og garantier. På baggrund af budget 2018 forventes en basisindtjening i niveauet 190-210 mio. kr. svarende til ca. 1,6 pct.

Basisindtjeningen er opgjort før nedskrivninger, kursreguleringer og skat.

4.4 Sparekassen fremtidige indtjeningsmuligheder

Sparekassens centrale forretningsområder repræsenterer væsentlige kilder til indtægter, fortjeneste eller fremtidige indtjeningsmuligheder.

Centrale forretningsområder er:

- Indlån, herunder pensionsopsparing
- Udlån, herunder realkredit
- Garantistillelse
- Selvbetjeningsprodukter/betalingsformidling
- Investeringservice/formuerådgivning
- Boligrådgivning
- Forsikring

Sparekassen er et fullservice pengeinstitut som driver traditionel ind- og udlånsvirksomhed og derfor er indlån og udlån de væsentligste kilder til indtjening. Denne indtjening er dog udfordret af det lave renteniveau og konkurrencesituationen i markedet.

Herudover er garantistillelse, investeringsservice, boligrådgivning og forsikring væsentlige kilder til indtjening.

Det er også i disse produkter sparekassens fremtidige indtjeningmuligheder ligger. Sparekassen har gennem 2017 haft fokus på indlån i puljeordninger, pension, bolig og forsikringer som både har givet indtjening i 2017, men som også giver indtjening i fremtiden i form af gebyr og provisionsindtægter.

Sparekassen har løbende vurderet behovet for rente og gebyrændringer for, at sikre at vi er konkurrencedygtige i et stærkt konkurrence præget marked.

Omkostningsreduktion er et fokuspunkt for sparekassen. Dette betød at sparekassen i foråret 2017 måtte sige farvel til medarbejdere, filialen i Møldrup er lukket pr. 31. december 2017 og i samme omgang blev der foretaget organisatoriske ændringer for at styrke sparekassen på blandt andet hvidvaskområdet.

Vi lever i en foranderlig verden med stigende digitalisering. Udviklingen i den finansielle sektor tager udgangspunkt i denne digitalisering, der sker med en stadig større hastighed. Både med hensyn til de interne processer i sparekassen, men også mod en øget grad af egen håndtering på kundernes platform. I Den Jyske Sparekasse ønsker vi at følge med den digitale udvikling og imødekomme kundernes ønske om flere muligheder kombineret med en tilgængelighed, der gør, at kunderne til enhver tid kan finde løsninger nemt og hurtigt.

I 2016 lancerede Den Jyske Sparekasse en række nye online selvbetjeningsløsninger i Netbank, Mobilbank og på djs.dk – og siden starten af 2017 har kunderne endvidere haft mulighed for at afholde videomøder med deres rådgiver. I forlængelse heraf igangsætter vi i 2018 DJS Online, som er et nyt initiativ, der skal sætte yderligere skub i den digitale udvikling.

Med DJS Online ønsker vi at øge tilgængeligheden over for kunderne uden at gå på kompromis med den personlige relation. Kunderne skal opleve et højt serviceniveau – uanset om de ønsker at betjene sig selv online, henvender sig i en af vores filialer eller kontakter os pr. mail, telefon eller SMS.

Tiltagene i DJS Online vil blive igangsat successivt i løbet af 2018.

Budgettet for 2018 viser en basisindtjening på 190 - 210 mio. kr. Budgettet indeholder øgede omkostninger til børsnoteeringsprocessen som forventes at udgøre i omegnen af 30 mio. kr. men med de tilpasninger der er foretaget i 2017

samt øgede gebyr og provisionsindtægter forventer sparekassen at få et resultat på 90-110 mio. kr. før skat.

Pengeinstitutternes udlån forventes fortsat at være under pres, men sparekassen forventer at kunne holde status quo på udlån ved at gennemføre målrettede tiltag på privatkundeforholdet.

På grund af det lave markedsrenteniveau og den negative effekt heraf på indtægterne fra sparekassens betydelige obligationsbeholdning samt konkurrencesituationen forventes der ikke fremgang i renteindtægterne. Forventningen om refinansiering af sparekassens kapitalelementer medfører imidlertid, at sparekassens renteudgifter reduceres væsentligt, og sparekassen forventer derfor en væsentlig forøgelse af nettorenteindtægterne.

4.5 Lovgivningspåvirkning

4.5.1 Kontracyklisk buffer

I lyset af finanskrisen og de procykliske mekanismer, der bidrog til dens opståen og forstærkede dens virkning, er der i CRR-forordningen indført krav om en kontracyklisk kapitalbuffer, der alene sættes i kraft i perioder med en overnormal udlånsvækst. Hensigten hermed er at sikre, at kreditinstitutter i perioder med økonomisk vækst opbygger et tilstrækkeligt kapitalgrundlag til at dække tab i kriseperioder.

Den kontracykliske buffer opbygges, når den samlede vækst i udlån anses for at bidrage til opbygningen af systemisk risiko, og nedbringes i kriseperioder. Buffersatsen fastsættes af myndighederne i de enkelte EU-lande. I Danmark fastsættes buffersatsen af Erhvervsministeriet på baggrund af udvalgte indikatorer, bl.a. udlån i forhold til BNP i Danmark.

Den Jyske Sparekasse har i al væsentlighed alene krediteksponeringer i Danmark. Den gældende danske kontracykliske buffersats andrager 0 pct., hvorfor sparekassen ikke har en kontracyklisk kapitalbuffer.

I december 2017 har Det Systemiske Risikoråd(Rådet), anbefalet at erhvervsministeren, fastsætter en kontracyklisk kapitalbuffersats på 0,5 pct. af kreditinstitutters samlede risikoeksponeringer i Danmark fra 31. marts 2019. Såfremt der ikke sker store ændringer i risikoopbygningen, forventer Rådet at henstille om en yderligere forøgelse af buffersatsen med 0,5 pct. point inden for det kommende år. Det forventes at erhvervsministeren afgør om anbefalingen følges i 1. kvartal 2018.

4.5.2 NEP krav

Alle danske pengeinstitutter bliver i 2018 pålagt et NEP-krav, gældende fra 2019. NEP-kravet har til formål at sikre, at et pengeinstitut har tilstrækkelig med passiver til, at der kan gennemføres en hensigtsmæssig restrukturering eller afvikling, hvis det bliver nødlidende.

NEP-kravet indføres gradvist via en 5-årig indfasningsperiode, hvor første målepunkt i indfasningen er 1. januar 2019 og fuldt gældende fra den 1. januar 2023.

Finanstilsynet genberegner og meddeler NEP-kravet én gang årligt, hvorved NEP-kravet ikke er statisk, men kan ændre sig fra år til år.

Sparekassen har, på baggrund af tal pr. 31. december 2016, modtaget en afgørelse fra Finanstilsynet, som samlet set giver et NEP-tillæg på 6 pct. af de risikovægtede aktiver.

Finanstilsynet vil senere i 2018 udmelde reviderede NEP-krav gældende fra 1. januar 2019 på baggrund af tal pr. 31. december 2017. Det er en del af sparekassens kapitalplan, at der sker en opbygning af kapitalelementer, der kan dække NEP-kravet.

4.5.3 IFRS 9

Pr. 1. januar 2018 trådte nedskrivningsreglerne i IFRS 9 i kraft. De nye regler er indarbejdet i Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse. Baggrunden for regelændringen er, at det i forbindelse med Finanskrisen blev konstateret, at der efter de gældende regler (Objektiv Indikation for Værdiforringelse) blev nedskrevet for lidt og for sent. De nye regler indebærer, at der skal nedskrives på en facilitet allerede på det tidspunkt, hvor faciliteten bevilges og etableres (kaldes i de nye regler for stadie 1). Såfremt kundens bonitet senere udvikler sig i negativ retning, øges nedskrivningen i forhold til den oprindelige nedskrivning (stadie 2). Måtte kundens bonitet udvikle sig yderligere negativt, så der efter de nye regler indtræder OIK (stadie 3 – Objektiv Indikation for Kreditforringelse) beregnes nedskrivningen efter IFRS 9 stort set som efter de gamle regler, dog med tilføjelse af at uudnyttede trækingsretter også nedskrives. Samtidigt fjernes de nuværende regler om gruppevis nedskrivninger.

Regelomlægningen, som indeholder mange matematiske og statistiske beregninger, har medført en betydelig systemudvikling, således at de beregninger, der skal ligge til grund for fastsættelse af nedskrivningsomfang efter IFRS 9 kan udføres.

Forskellen mellem nedskrivning efter OIV-reglerne og IFRS 9-reglerne skal beregnes og belaste egenkapitalen i åbningsbalancen pr. 1. januar 2018. Nedskrivningsændringen skal således ikke belaste resultatopgørelsen. Den kapitalmæssige virkning af mernedskrivningerne indregnes løbende over en årrække med 5 pct. i 2018 og derefter med en stigende andel frem til fuld indfasning i 2023.

Den forventede virkning af IFRS 9-nedskrivningsreglerne før skat udgør 13–15 pct. af egenkapitalen, svarende til 190-230 mio. kr. opgjort pr. 1. januar 2018. Den forventede påvirkning er på et højt niveau i forhold til sammenlignelige pengeinstitutter og må tilskrives sparekassens høje eksponering mod landbrugsbranchen.

5 KREDITRISIKO

5.1 Udvikling i 2017

Nedenstående oplysninger er de af sparekassen opsatte kreditpolitiske mål.

Udlånsvækst skal holdes under 2,5 pct.

Udlånet er siden 31. december 2016 faldet med 1.130 mio.kr. svarende til 10,8 pct. En væsentlig del af faldet fra ultimo 2016 kan henføres til salg af filialerne i Salling og Aalborg. Målpunktet er opfyldt.

Forretningsomfang uden for Danmarks grænser maksimalt 2 pct.

Den geografiske fordeling af udlåns- og garantiporteføljen viser, at vi pr. 31. december 2017 havde eksponeringer med udenlandske debitorer på 0,8 pct. Målpunktet er derfor opfyldt. Se Figur 9.

Forretningsomfang uden for Jylland og Region Syddanmark maksimalt 7 pct.

Målpunktet er ikke opfyldt, da 7,2 pct. af forretningsomfanget stammer fra disse områder. Overskridelsen vedrører alene et engagement der forventes indfriet i første halvdel af 2018. Uden denne eksponering ville andel i Hovedstaden have udgjort 4,8 pct. og samlet eksponering uden for Jylland og Region Syddanmark 6,1 pct..

Selvtaget overtræk ikke over 1,5 pct. af udlån

Målepunktet er opfyldt, idet selvtaget overtræk pr. 31. december 2017 alene udgjorde 0,6 pct. af udlån.

Eksponering med landbrug og fast ejendom skal være faldende.

Branche fordelingen ultimo 2017 viser en landbrugsandel på 20,7 pct. mod 22,6 pct. ultimo 2016 og fast ejendom på 13,3 pct. mod 14,6 pct. ultimo 2016.

I forhold til gennemsnittet af den danske pengeinstitutsektor kan en relativt større andel af sparekassens udlån og garantier henføres til landbrug og fast ejendom.

Sparekassen ønsker ingen eksponeringer der overstiger 10 pct. af kapitalgrundlaget

10 pct. af kapitalgrundlaget ultimo 2017 svarer til 206,4 mio.kr. Største bruttoeksponering er på 221,9 mio.kr. og udgør således 10,75 pct. af kapitalgrundlaget. Eksponeringen er bevilliget af bestyrelsen og forventes reduceret i første kvartal 2018. Målpunktet er derfor ikke opfyldt.

Summen af eksponeringer, der udgør mere end 5 % af kapitalgrundlaget ikke må komme over 125 % af kapitalgrundlaget og summen af eksponeringer, der udgør mere end 2 % af kapitalgrundlaget ikke må komme over 250 % af kapitalgrundlaget

Summen af eksponeringer der overstiger 5 pct. af kapitalgrundlaget udgør 73,9 pct. af kapitalgrundlaget pr. 31. december 2017 og sum af engagementer der overstiger 2 pct. af kapitalgrundlaget udgør 172,5 pct. af kapitalgrundlaget pr. 31. december 2017. Målpunkterne er opfyldt.

Figur 9 Geografisk fordeling af udlån og garantier

Sparekasse niveau	2017 1.000 kr.	pct.	2016 1.000 kr.	pct.
Grønland	502	0,0	1.818	0,0
Hovedstaden	728.601	6,0	536.759	4,1
Midtjylland	4.866.897	40,1	5.813.906	44,2
Nordjylland	2.423.887	20,0	2.639.569	20,0
Sjælland	50.829	0,4	76.736	0,6
Syddanmark	3.962.729	32,7	3.987.730	30,6
Udland	96.122	0,8	111.643	0,8
Total	12.129.566	100,0	13.168.160	100,0

Figur 10 Udlån og garantier fordelt på brancher

Sparekasse niveau	2017 1.000 kr.	Pct.	2016 1.000 kr.	Pct.
Offentlige myndigheder	0	0,0	456	0,0
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	2.519.017	20,7	2.995.152	22,6
Industri og råstofudvinding	341.705	2,8	362.669	2,7
Energiforsyning	487.141	4,0	256.759	1,9
Bygge- og anlægsvirksomhed	753.464	6,2	830.085	6,3
Handel	578.828	4,7	705.088	5,3
Transport, hoteller og restauranter	240.701	2,0	289.927	2,2
Information og kommunikation	705.24	0,6	75.471	0,6
Finansiering og forsikring	990.478	8,1	981.619	7,4
Fast ejendom	1.620.307	13,3	1.924.847	14,6
Øvrige erhverv	632.048	5,2	762.042	5,8
I alt erhverv	8.234.216	67,6	9.183.660	69,4
Private	3.955.005	32,4	4.043.026	30,6
I alt	12.189.221	100,0	13.227.182	100,0

5.1.1 Krediteksponeringer

De væsentligste risici i sparekassen vedrører kreditrisici. Sparekassens risikostyringsværktøjer og politikker er derfor tilrettelagt med henblik på at sikre, at transaktioner med kunder og kreditinstitutter til stadighed ligger indenfor de af bestyrelsen vedtagne rammer.

Kreditrisici defineres som risikoen for, at kundernes betalingsforpligtelser ikke skønnes at kunne inddrives på grund af

enkelte kunders manglende evne eller vilje til at overholde indgåede betalingsaftaler.

Kreditrisici påtages ud fra en kreditpolitik fastlagt med følgende mål:

- at der skal være et velafbalanceret forhold mellem påtagne risici og det opnåede afkast
- at tab skal være på et acceptabelt niveau i forhold til sammenlignelige danske pengeinstitutter
- at sparekassen ikke ønsker eksponeringer, der overstiger 10 pct. af kapitalgrundlaget
- at summen af eksponeringer, der udgør mere end 5 pct. af kapitalgrundlaget ikke må komme over 125 pct. af kapitalgrundlaget og summen af eksponeringer, der udgør mere end 2 pct. af kapitalgrundlaget ikke må komme over 250 pct. af kapitalgrundlaget.

I forbindelse med kreditgivningen tilstræbes den højest opnåelige sikkerhedsmæssige afdækning af eksponeringerne. Ved kreditgivning til privatkunder er de vigtigste sikkerhedstyper fast ejendom, værdipapirer og biler. Ved kreditgivning til erhvervskunder er de vigtigste sikkerhedstyper fast ejendom, driftsmidler, varelagre, debitorer, værdipapirer og kautioner. Den samlede kreditrisiko styres efter politikker og rammer, der er fastlagt af bestyrelse og ledelse. Ansvar for overvågning, overordnet risikotagning og rapportering til ledelsen er centralt forankret i kreditafdelingen.

Risikoklassificering

Den Jyske Sparekasse anvender for såvel privat- som erhvervskunder ratingmodeller udviklet i samarbejde med datacentralen BEC. Formålet er at følge de økonomiske forhold hos kunden og identificere eventuelle problemområder tidligst muligt, for derved, sammen med kunden, at komme udfordringer i forkøbet. Sparekassens udlån og garantier er fordelt med 68 pct. til erhvervskunder og 32 pct. til privatkunder.

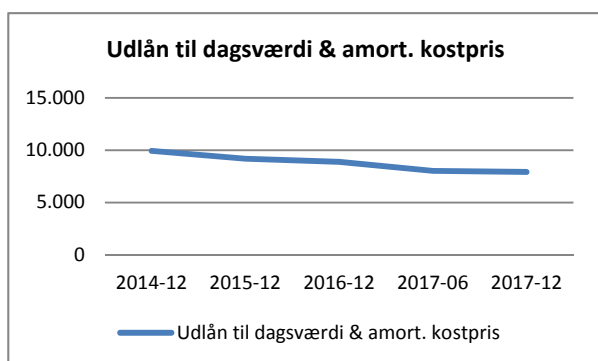
5.1.2 Udlånsvækst

Kraftig vækst forøger den samlede risiko og giver en forøget risiko for, at der senere vil opstå tab som følge af omfanget af væksten.

Det er i den forbindelse vigtigt at konsolideringen vokser tilsvarende.

Den Jyske Sparekasse opererer med en grænse på 2,5 pct. i år-til-år udlånsvækst.

Figur 11 Udlånsvækst

Sparekassen har i de seneste år oplevet et fald i udlånet. Faldet i udlånet i 2017 kan primært henføres til frasalg af filialer i Salling og Aalborg 1. januar 2017. I Figur 11 ses sparekassens udlånsudvikling de seneste 3 år.

Sparekassens risiko som følge af udlånsvækst anses derfor som minimal, hvorfor der ikke afsættes kapital i solvensbehovsopgørelsen.

5.1.3 Kreditrisici for store kunder med finansielle problemer

For større eksponeringer med kunder med finansielle problemer foretager sparekassen en vurdering af det forsigtigt skønnede tab på de enkelte eksponeringer, der udgør mindst 2 pct. af instituttets kapitalgrundlag. Afgrænsningen af en eksponering er som udgangspunkt baseret på en samling af eksponeringer, der udgør en sammenhørende kreditrisiko.

Kunder med finansielle problemer omfatter kunder med objektiv indikation for værdiforringelse (OIV) og kunder med væsentlige svaghedstegn, men uden OIV (svarende til Finanstilsynets risikoklasse 2c).

Pr. 31. december 2017 drejer det sig for sparekassen om 18 eksponeringsgrupper. Det opgjorte solvensbehov er beregnet til 237,7 mio. kr. I solvensbehovet modregnes det beløb som er dækket af søjle I. Søjle I beløbet udgør 52,8 mio. kr., således at der er medtaget nettobeløbet på 184,9 mio. kr.

5.1.4 Kreditrisikokoncentration

Ved vurderingen af koncentrationsrisiko på individuelle eksponeringer forholder sparekassen sig til, uagtet boniteten,

hvor ujævn fordelingen af eksponeringsstørrelser i sparekassens udlånsportefølje er.

Hvis koncentrationsrisiko udgør en forholdsvis stor andel, over 4 pct. af den samlede eksponeringsmasse, skal der afsættes kapital i solvensbehovet.

Der er anvendt den af Finanstilsynet foreskrevne beregningsmetode for opgørelse af kreditrisikokoncentration. Resultatet viser et tillæg til solvensbehovet pr. 31. december 2017 på 22,5 mio. kr.

5.1.5 Koncentrationsrisiko på brancher

Såfremt sparekassens eksponeringer er fordelt på få brancher, vil effekten af en lavkonjunktur i en eller flere i disse brancher have en stor betydning for sparekassens økonomiske sundhed.

Ved vurderingen af koncentrationsrisiko på brancher forholder sparekassen sig til, uagtet boniteten, hvor ujævnt fordelt sparekassens udlånsportefølje før nedskrivninger er på brancheniveau.

Til at måle graden af koncentration på brancher anvendes Herfindahl Hirschman-indekset (HHI). Metoden kan ikke medføre fradrag, men kan alene give et tillæg, hvis andelen af eksponeringer i en branche overstiger 20 pct. af den samlede eksponeringsmasse. Andelen i en branche udregnes på baggrund af HHI formlen og dermed ikke det samme som benyttes i forbindelse med andelen af udlån i balancen.

Der er pr. 31. december 2017 ikke beregnet et tillæg til koncentrationsrisiko, da andelen i en branche (HHI modellen) ikke overstiger 20 pct. af den samlede eksponeringsmasse.

Øvrige kreditrisici

Generelt

Sparekassen vurderer hvorvidt der er særlige kreditrisici i den øvrige kreditportefølje som udgør mellem 1 til 2 pct. af kapitalgrundlaget, der ikke er tilstrækkeligt dækket af søjle I kravet.

En eventuel solvensreservation beregnes ved, at der på det enkelte engagement tages udgangspunkt i blandedelen, som multipliceres med PD (sandsynligheden for misligholdelse) og LGD (tab grundet misligholdelse).

Figur 12 Specifikation af den samlede solvensreservation på kreditrisici

mio kr.	Udlån og garantier før nedskrivninger (bruttoudlån)		Nedskrivninger og dagsværdireguleringer		Solvensreservation				Samlet nedskrivning, dagsværdireguleringer og solvensreservationer	
	beløb	pct.	Indiv. nedskrivninger og dagsværdi regulering	Gruppevis nedskrivninger	4a store engagementer	4b øvrige kreditrisici	4c koncentration 20 største	4d koncentration branche (HHI)	Beløb	Pct. af bruttoudlån
AS38 branchekode & navn										
2.1 Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	2.519	30,6%	564	14	54	26	N/A	0	658	26%
2.9 Fast ejendom	1.620	19,7%	227	6	89	0	N/A	0	322	20%
I alt erhverv	8.233	100,0%	1.179	35	185	26	23	0		

Figur 13 Beregning af øvrige kreditrisici (mellemstore landbrug) - i mio. kr.

Svage mellemstore landbrugsengagementer med eksponeringer mellem 1 og 2 pct. af kapitalgrundlaget	Blanco *PD*LGD minus nedskrivning	Nettofradrag 8 pct. af risikovægtet eksponering	Netto eksponeringer
OIV engagementer	47	24	23
Rsikoklasse 2c	4	1	3
I alt	51	25	26

Landbrug

Den Jyske Sparekasse har i kraft af sit markedsområde i mange år haft en stor andel af kunder inden for landbrugserhvervet. Det giver en stor erfaring og betyder, at sparekassens rådgivere har en stor ekspertise til at rådgive landmænd, både hvad angår nye projekter eller i forbindelse med kritiske forløb, hvor der er brug for hjælp til styring.

Sparekassens eksponering mod landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri udgør 20,7 pct. af de samlede eksponeringer. Sparekassens bestyrelse har fokus på branchen og en målsætning om, at udlån og garantier til branchen skal reduceres. Derfor er sparekassen aktuelt ikke indstillet på at stille kreditfaciliteter til rådighed overfor nye kunder i branchen, og samtidigt søges anlægsinvesteringer i al væsentlighed finansieret eksternt. Såfremt kunden vurderes overlevelsesegnet, vil sparekassen understøtte driften likviditetsmæssigt, hvis behov opstår. Ideelt set ønskes sparekassens eksponering mod branchen reduceret til 15 pct. over en årrække.

Sparekassen nedskriver på en landbrugseksponering, såfremt et landbrug har negativt driftsresultat og spinkel/negativ egenkapital baseret på en rimelig vurdering af jord og produktionsapparat. Nedskrivninger beregnes i en model, hvor jorden indgår til værdier tilkendegivet af Finanstilsynet og produktionsapparatet til en værdi beregnet med udgangspunkt i anlæggets alder.

Målt på nedskrivninger på landbrug mv. både i absolutte tal (540 mio. kr.) og i procent er det et stort beløb. Nedskrivningsprocenten på landbrug kan ultimo 2017 opgøres til 21,5 pct. og landbrug er dermed den branche, der medfører størst nedskrivningsomfang.

Kravene til den enkelte landmand har været stigende de seneste år. Det er dygtig ledelse, effektivitet og styring, der er i centrum i samspil med en god bundlinje. Her spiller kundens beregnede nulpunktspris en afgørende faktor og bedrifter, som ikke kan leve op til eller bringes til at leve op til rimelige nulpunktspriser, vil blive søgt afviklet.

Afdækning af risiko er også fremover et væsentligt element i styringen. Sparekassen er særligt opmærksom på den risiko, der følger af, at renten er lav, og at finansiering med variabel rente udgør en væsentlig risiko for den enkelte landmand. Vi stiller derfor i større grad end tidligere krav om, at der er et rimeligt forhold mellem den del af gælden, der er fastforren-

tet, og den del, der er variabelt forrentet. Aktuelt finder sparekassen en fordeling med 60 pct. af realkreditgælden som fastforrentet og 40 pct. som variabelt forrentet som optimal. Det er en gennemsnitsbetragtning, som fastlægges individuelt ud fra den enkelte bedrifts bonitet og sikkerhedsmargen.

Mælkeproducenterne, som udgør den absolut væsentligste underbranche, har i 2017 opnået en meget tilfredsstillende pris for mælk og forventningerne til årsregnskaberne for 2017 er særdeles gode. Det forventes dog, at afregningsprisen for mælk vil være faldende i 2018 og 2019, uden at prisen forventes at tangere de lave priser fra den foregående krise. Budgetter for 2018 viser derfor fortsat en fornuftig udvikling i driften. De økologiske producenter opnår fortsat et højere tillæg i afregningsprisen på grund af øget afsætning, som gør denne produktionsgrens resultater bedre end for de konventionelle producenter. For svineavlerne gælder, at 2017 forventes at blive et fornuftigt år. De seneste prognoser lyder også for denne del af branchen på faldende priser, og forventningerne til 2018 er påvirket deraf. For planteavlerne er udsigten mere uensartet, men for stort set alle afgrødetyper er priserne i 2017 på niveau med året før. Dog var den sidste del af høsten påvirket af det meget våde vejr, som påvirkede omkostninger til høsten i negativ retning. Det ser umiddelbart ud til, at planteavlerne må forvente uændrede resultater i det kommende år.

Nulpunkter (den pris, der sikrer en konsolidering i den enkelte bedrift på 0 efter normale afskrivninger og behov for privat udtræk) er en væsentlig målestok for sparekassens samlede risiko på landbrugseksponeringen. Gennem den seneste krise i erhvervet er der blandt de aktuelle producenter arbejdet kraftigt for at reducere den enkelte bedrifts nulpunktspris. For de væsentligste underbrancher kvæg og svin arbejdes med nulpunkter på 2,40 kr. pr. kg mælk henholdsvis 10,00 kr. pr. kg leveret svinekød. Såfremt de forventede priser ligger over dette niveau, vil sparekassens nedskrivninger alt andet lige blive reduceret, mens det modsatte er tilfældet, når priserne ligger under nulpunkterne.

Det aktuelle gennemsnitlige nulpunkt for mælkeproducenter, hvorpå der er individuelt nedskrevet, udgør 2,50 kr. pr. kg mælk. For 2018 forventes afregningsprisen for mælk jf. prognose fra Seges at ligge på 2,51 kr. pr. kg. Der forventes således ikke nogen påvirkning – hverken i positiv eller negativ retning – i de samlede nedskrivninger vedrørende denne

delbranche. På langt sigt forventer Seges, at afregningsprisen for mælk vil udgøre 2,60 kr. pr. kg. Baseret på produktionen hos de producenter, som sparekassen i dag har registreret OIV vil 10 øres ændring i afregningsprisen for mælk påvirke nedskrivningerne med 12 mio. kr. pr. år.

Det aktuelle gennemsnitlige nulpunkt for svineproducenter, hvorpå der individuelt er nedskrevet, udgør 9,70 kr. pr. kg svinekød ekskl. efterbetaling. Afregningsprisen for svinekød forventes jf. prognose fra Seges i 2018 at udgøre 9,06 kr. pr. kg svinekød, hvilket forventes at udløse en mernedskrivning på denne delbranche på 4,6 mio. kr. i 2018. På langt sigt forventer Seges, at afregningsprisen for svinekød vil udgøre 10,50 kr. pr. kg svinekød. De langsigtede forventninger for begge underbrancher bør derfor sikre, at nedskrivningerne ikke øges. Baseret på de budgetter, der for 2018 er indleveret for producenter, der er registreret OIV, vil en 25 øres ændring i afregningsprisen for svinekød påvirke nedskrivningerne med 4,2 mio. kr. pr. år.

Nedskrivningerne vil også blive påvirket af situationer, hvor den enkelte bedrift skal afhændes. Det forventes ikke, at de forventede priser på henholdsvis mælk og svinekød i 2018 og 2019 vil få mange producenter til at opgive fortsat drift, og der forventes derfor ikke en ekstraordinær påvirkning herfra.

På store svage landbrugseksponeringer er der solvensreserveret 54 mio. kr., efter at der er foretaget modregning for reservationer indeholdt i søjle I. Specifikationen af de 54 mio. kr. fremgår af Figur 12.

Det er herudover besluttet også at foretage en solvensreservation på svage mellemstore landbrug (eksponeringer i intervallet 1 - 2 pct. af kapitalgrundlaget).

Netto reserveres der 26 mio. kr., på mellemstore svage landbrug m.m. Specifikationen af de 26 mio. kr. fremgår af Figur 13.

På landbrug m.m. er der således samlet foretaget nedskrivninger, dagsværdireguleringer og solvensreservationer på 658 mio. kr. svarende til en andel på 26 pct. af bruttoudlån og garantier til landbrug m.m. Specifikation af talmæssige opgørelser fremgår af Figur 12.

Fast ejendom

Sparekassens næststørste brancheeksponering er mod fast ejendom, hvor den samlede eksponering udgør 1.620 mio. kr., der svarer til 13,3 pct. af de samlede eksponeringer.

93 pct. af eksponering mod fast ejendom er til underbranchen udlejning m.v. af fast ejendom. Af underbranchen udlejning m.v. af fast ejendom kan 69 pct. henhøres til udlejning af erhvervsjendomme og 31 pct. til anden udlejning af boliger. Under udlejning af erhvervsjendomme indgår også ejendomsfinansiering, hvor ejendomsselskabet udlejer en er-

hvervsjendom til et driftsselskab indenfor samme engagementsgruppe. Denne finansiering udgør 12 pct. af eksponeringer mod udlejning af erhvervsjendomme.

Det er sparekassens mål, at eksponering mod fast ejendom reduceres over de kommende år og samtidig drejes mere fra udlejning af erhvervsjendomme til anden udlejning af boliger. Ideelt set ønskes eksponeringen reduceret til 10 pct. af de samlede eksponeringer.

Solvensreservation i søjle II på store eksponeringer i gruppen udgør 89 mio. kr.

Nedskrivninger, dagsværdireguleringer og solvensreservationer i søjle II udgør således i alt 322 mio. kr. svarende til en andel på ca. 20 pct. af bruttoudlån og garantier til fast ejendom.

Erhvervs- og privateksponeringer

For erhvervskunder lægger sparekassen vægt på, at kundens forretningskoncept er bæredygtigt, og at kunden besidder de fornødne kompetencer. Er det ikke tilfældet, vil erhvervskundens økonomiske fundament være truet og kunden risikerer at gå konkurs. I disse situationer risikerer sparekassen et tab, hvorfor sparekassens vurdering af såvel det økonomiske som det forretningsmæssige fundament for den enkelte virksomhed er væsentlig både for kunden og sparekassen. Sparekassen anvender en ratingmodel for privat- og erhvervskunder, som placerer kunderne i 11 ratingklasser. Ratingklasse 1-4 har normal kreditrisiko (svarende til Finanstilsynets bonitetsklasse 2A) og ratingklasse 5-11 har svag-hedstegn (svarende til Finanstilsynets bonitetsklasse 2B). Modellen bygger på en række faktorer omkring kundernes forhold, såvel økonomiske som adfærdsmæssige.

Svage eksponeringer – (svarende til Finanstilsynets bonitetsklasse 2C) – er individuelt vurderet. Eksponeringer med objektiv indikation for værdiforringelse (OIV) er ligeledes individuelt vurderet.

Privateksponeringer	Beløb i mio. kr.	Relativ fordeling i pct.
2A. Eksponeringer med normal kreditrisiko	2.165	55 %
2B. Eksponeringer med svaghedstegn	991	25 %
2C. Svage eksponeringer	247	6 %
Eksponeringer med OIV	552	14 %
I alt	3.955	100 %

Erhvervs eksponeringer	Beløb i mio. kr.	Relativ fordeling i pct.
2A. Eksponeringer med normal kreditrisiko	2.526	31 %
2B. Eksponeringer med svaghedstegn	1.999	24 %
2C. Svage eksponeringer	876	11 %
Eksponeringer med OIV	2.833	34 %
I alt	8.234	100 %

Eksponeringer defineres i ovenstående tabeller som udlån til amortiseret kostpris, udlån til dagsværdi og garantier. Eksponeringer med objektiv indikation for værdiforringelse (OIV) er bruttoeksponeringer, hvorpå en andel er nedskrevet.

Eksponeringer, hvor der foreligger objektiv indikation af, at værdien er forringet, og hvor disse forhold har indflydelse på de forventede, pålideligt målbare betalinger, nedskrives individuelt. Nedskrivningen svarer til forskellen mellem eksponeringens regnskabsmæssige værdi og nutidsværdien af eventuelle sikkerheder, dividendeforventning og vurderet betalingsevne.

Eksponeringer, hvorpå der ikke foreligger en objektiv indikation af, at værdien er forringet, indgår i en porteføljemæssig vurdering af et eventuelt nedskrivningsbehov. En porteføljemæssig vurdering foretages for grupper af eksponeringer, der har ensartede karakteristika med hensyn til kreditrisiko. Den gruppevise vurdering foretages ved en segmenteringsmodel, som er udviklet og løbende tilpasses af foreningen Lokale Pengeinstitutter.

Sparekassen samarbejder med Totalkredit Privat (private beboelsesejendomme og sommerhuse), DLR Kredit (landbrugs- og erhvervs ejendomme) og Totalkredit Erhverv (erhvervs ejendomme) omkring realkreditbelåning. Sparekassen modtager provision fra Totalkredit og DLR Kredit for formidling af lån og påtager sig samtidig en risiko (garanti og mod-

regning), såfremt Totalkredit eller DLR Kredit får tab på de formidlede lån. Tabene – efter honorering af evt. garantistillelse – modregnes efter en vedtaget formel i provisionsudbetalingen.

Udvikling i udlåns- og garantiporteføljens risikoklasser

Nedenstående tabel viser udviklingen i sparekassens udlåns- og garantiporteføljens risikoklassifikationer i faktiske tal og som procent af den samlede udlåns- og garantimasse.

I nedenstående tabeller vedrørende risikoklasser defineres eksponeringer som udlån til amortiseret kostpris, udlån til dagsværdi, garantier samt uudnyttede kreditter. Sparekassens ratingsystem anvendes ved opgørelse af klassifikation i henhold til Finanstilsynets bonitetskategorier. Finanstilsynets kategori 2C svarer til sparekassens risikoklassificering SV, hvor sparekassen på individuelt niveau har vurderet den enkelte kundes risiko. Kategori 2B svarer til rating 5 til 11 på privat- og erhvervs kunder samt kunder i uden rating.

Erhvervs eksponeringer - sparekasse niveau	2017 1.000 kr.	pct.	2016 1.000 kr.	pct.
Rating 1-4 (2a)	3.487.868	35,8	2.954.411	28,1
Rating 5-11 (2b)	2.295.445	23,6	2.855.563	27,2
SV (2c)	953.609	9,8	1.164.085	11,1
OIV	2.897.759	29,8	3.428.021	32,6
Ingen	102.172	1,0	107.486	1,0
Totaler	9.736.853	100,0	10.509.566	100,0

Private eksponeringer - sparekasse niveau	2017 1.000 kr.	pct.	2016 1.000 kr.	pct.
Rating 1-4 (2a)	2.784.772	58,8	2.750.695	56,5
Rating 5-11 (2b)	964.233	20,4	1.133.588	23,3
SV (2c)	260.377	5,5	313.022	6,4
OIV	585.562	12,4	594.143	12,2
Ingen	137.394	2,9	79.446	1,6
Totaler	4.732.338	100,0	4.870.894	100,0

Eksponeringer med svaghedstegn og lidt forringet bonitet ultimo 2017 og 2016 (Finanstilsynets Kategori 2 C og 2 B) fordelt på brancher.

Sparekasse niveau	2017		2016	
	Finanstilsynets kategori 2 C	Finanstilsynets kategori 2 B	Finanstilsynets kategori 2 C	Finanstilsynets kategori 2 B
1.000 kr.	Eksponeringer med væsentlige svagheder	Eksponeringer med lidt forringet bonitet, visse svaghedstegn	Eksponeringer med væsentlige svagheder	Eksponeringer med lidt forringet bonitet, visse svaghedstegn
Offentlige myndigheder	0	1	345	150
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	248.343	825.386	295.725	971.322
Industri og råstofudvinding	56.763	141.680	32.583	143.692
Energiforsyning	73.598	45.764	73.294	59.691
Bygge- og anlægsvirksomhed	54.920	289.520	67.949	325.113
Handel	74.563	156.029	124.535	174.497
Transport, Hoteller og restauranter	23.308	122.763	47.769	79.939
Information og kommunikation	37.700	6.086	37.622	24.455
Finansiering og forsikring	49.301	79.587	35.765	329.975
Fast ejendom	221.310	566.406	327.366	606.959
Øvrige erhverv	113.803	164.394	126.093	242.293
<i>I alt erhverv</i>	953.609	2.397.616	1.168.701	2.957.936
<i>Private</i>	260.377	1.101.627	314.519	1.211.537
I alt	1.213.986	3.499.244	1.483.565	4.169.624

Udvikling i overtræk

Nedenstående tabel viser udviklingen i selvtaget overtræk opgjort i aktuelle tal, og som procentuel andel af samlet udlån i t.kr.

Sparekasse niveau	2017 1.000 kr.	pct.	2016 1.000 kr.	pct.
Selvtaget overtræk	57.193	0,6	71.559	0,7
Bevilget overtræk	534.384	5,6	543.996	5,2

Det samlede niveau for selvtaget overtræk er på et meget lavt niveau og stort set svarende til ultimo 2016, hvilket er tilfredsstillende. Overtræk styres fortsat hårdt.

5.1.6 Sikkerheder Kreditrisikoreduktionsteknikker

Den Jyske Sparekasse anvender hverken balanceført netting eller netting under strengen.

Et væsentligt element i styringen af sparekassens kreditrisiko er at reducere risikoen i de enkelte engagementer ved at tage pant i aktiver.

De hyppigst forekommende former for pantsætning (som kan give solvenslettelse i henhold til reglerne i CRR) er pant i fast ejendom og i finansielle aktiver i form af aktier, obligationer og investeringsbeviser.

Sparekassens kreditpolitik og forretningsgange sikrer en løbende overvågning af sikkerhedernes værdier, og at værdiansættelsen af sikkerhederne foretages under hensyntagen til sikkerhedernes realisationsværdier.

Sparekassens aftaler med kunderne om sikkerhedsstillelse sikrer, at sparekassen har adgang til at realisere ejendomme og værdipapirer, såfremt kunderne ikke opfylder sine betalingsforpligtelser over for sparekassen.

Sparekassen har således faste procedurer for forvaltning og værdiansættelse af de finansielle sikkerheder, der medfører, at sparekassen har en forsvarlig kreditbeskyttelse af sine udlån. De pågældende procedurer er en integreret del af den almindelige risikovervågning, der foretages i sparekassens kreditafdeling.

Sparekassen anvender den udbyggede metode som kreditrisikoreducerende teknik ved opgørelsen af kapitalprocenten. Dette medfører, at sparekassen kan reducere kapitalbelastningen af et engagement, når der tages pant i visse finansielle sikkerheder.

I CRR er det anført, hvilke finansielle sikkerheder pengeinstitutter kan anvende under den udbyggede kreditrisikoreducerende metode. I den forbindelse skal det bemærkes, at der

kun kan anvendes finansielle sikkerheder, som er udstedt af en virksomhed eller et land med en særlig god rating. Under hensyn til CRR afgrænsninger kan den finansielle sikkerhedsstilling, som sparekassen normalt modtager, opdeles i følgende hovedkategorier:

- Danske statsobligationer eller realkreditobligationer
- Danske aktier
- Danske investeringsforeningsbeviser

Sparekassen anvender garantier, som kreditrisikoreducerende middel ved opgørelsen af de risikovægtede eksponeringer, primært udstedt af danske offentlige myndigheder.

Den Jyske Sparekasse anvender i overensstemmelse med reglerne i CRR finansielle sikkerheder til afdækning af kreditrisikoen. Skemaet nedenfor viser for hver enkel eksponeringsklasse sikkerhedernes dækning, dvs. den fuldt justerede størrelse af sikkerhederne inden for hver enkelt eksponeringsklasse.

Figur 14 Kreditrisikoreducerende finansielle sikkerheder fordelt på eksponeringsklasser (1.000 kr.)

Eksporeringsklasse	Sikkerhedens værdi
Eksporeringer mod selskaber	68.818
Detaleksporeringer	63.670
Eksporeringer ved misligholdelse	9.316
Eksporeringer forbundet med særlig høj risiko	0
Eksporeringer Sikret ved pant i fast ejendom	1.492
I alt	143.296

Den Jyske Sparekasse anvender i overensstemmelse med reglerne i CRR garantier til afdækning af kreditrisikoen. Skemaet nedenfor viser de samlede eksponering, inden for hver eksponeringsklasse som er dækket af garantier.

Figur 15 Kreditrisikoreducerende garantier fordelt på eksponeringsklasser (1.000 kr.)

Eksporeringsklasse	Garantier
Eksporeringer mod selskaber	13.038
Detaleksporeringer	1.729
Eksporeringer ved misligholdelse	1.178
I alt	15.945

5.1.7 Nedskrivninger

Fordelingen af Den Jyske Sparekasses udlån og garantier på brancher fremgår af Figur 16. I forhold til gennemsnittet af den danske pengeinstituttosektor kan en relativt større andel af sparekassens udlån og garantier henføres til "Landbrug, jagt, skovbrug, fiskeri" samt "Fast ejendom", mens Den Jyske Sparekasse har en lavere andel af udlån og garantier, som kan

henføres til "Finansiering og forsikring". Endelig har sparekassen en mindre eksponering mod "Industri og råstofudvinding" end gennemsnittet.

Ved fastsættelse af værdiregulering og nedskrivninger af udlån og tilgodehavenderne anvendes bestemmelserne i bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.v. §§ 51 - 54.

Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender foretages såvel individuelt som gruppevis. Individuelle nedskrivninger til tab foretages, når der er objektiv indikation for værdiforringelse.

Objektiv indikation af værdiforringelse anses i det mindste for at være indtruffet i tilfælde af en eller flere af følgende situationer, hvor debitor vurderes som værende i betydelige økonomiske vanskeligheder:

Låntagers kontraktbrud, herunder

- manglende betaling af renter eller afdrag
- overtræk uden forudgående aftale herom
- manglende betaling i henhold til regaranti

Låntagers lempelse af lånevilkår pga. økonomiske problemer, herunder

- henstand
- reduktion eller nulstilling af rente
- akkordering

Låntagers manglende betalingssevne, herunder

- løn
- skat
- moms
- terminsydelser
- primære leverandører

Låntager er kommet under offentlig behandling på grund af insolvens, herunder

- rekonstruktion
- konkurs
- akkord
- gældssanering

Nedskrivning beregnes som forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi før nedskrivningen og nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger på eksponeringen. Sikkerheder optages til realisationsværdi inden for 6 måneder og betalingsstrømme fra eksponeringen.

Alle erhvervseksponeringer over 0,75 mio. kr. revurderes individuelt minimum én gang årligt. Herudover gennemgår sparekassen kvartalsvis alle eksponeringer over 20 mio. kr. på individuel basis. Eksponeringer, hvor objektive indikationer viser, at der foreligger en risiko for tab udover det normale, vurderes individuelt hvert kvartal. Øvrige eksponeringer

vurderes gruppevis. For udlån og tilgodehavender, der ikke er individuelt nedskrevet, foretages en gruppevis vurdering af, om der for gruppen er indtruffet objektiv indikation for værdiforringelse. Den gruppevise vurdering foretages på grupper af udlån og tilgodehavender, der har ensartede karakteristika med hensyn til kreditrisiko.

Den gruppevise vurdering foretages ved en segmenteringsmodel, som er udviklet af foreningen Lokale Pengeinstitutter, der forestår den løbende vedligeholdelse og udvikling. Segmenteringsmodellen fastlægger sammenhængen i de enkelte grupper mellem konstaterede tab og et antal signifikante forklarende makroøkonomiske variable via en lineær regressionsanalyse.

Der opereres med 11 grupper fordelt på én gruppe af offentlige myndigheder, én gruppe af privatkunder og 9 grupper af erhvervs-kunder, hvor erhvervs-kunderne er opdelt efter branche.

Blandt de forklarende makroøkonomiske variable indgår arbejdsløshed, boligpriser, rente, antal konkurser/tvangsauktioner m.fl.

Den makroøkonomiske segmenteringsmodel er i udgangspunktet beregnet på baggrund af tabsdata for hele pengeinstitutsektoren. Sparekassen har derfor vurderet, hvorvidt modelestimerne afspejler kreditrisikoen for sparekassens egen udlånsportefølje. Denne vurdering har medført en tilpasning af modelestimerne til egne forhold, hvorefter det er de tilpassede estimater, som danner baggrund for beregningen af den gruppevise nedskrivning. De tilpassede estimater er yderligere korrigeret for at tage højde for det ændrede konjunkturforløb. For hver gruppe af udlån og tilgodehavender fremkommer et estimat, der udtrykker den procentuelle værdiforringelse, som knytter sig til en given gruppe af udlån og tilgodehavender på balancedagen. Ved at sammenligne det enkelte udlåns aktuelle tabsrisiko med udlånets oprindelige tabsrisiko og udlånets tabsrisiko primo den aktuelle regnskabsperiode, fremkommer det enkelte udlåns bidrag til den gruppevise nedskrivning. Nedskrivningen beregnes som forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi og den tilbagediskonterede værdi af de forventede fremtidige betalinger. Der er hovedsagligt nedskrevet på erhvervs-kunder, mens privatkunderne er mindre berørte, uagtet andelen også her er ganske høj. I nedenstående tabel bliver fordelingen af nedskrivningerne i forhold til brancher belyst, og her fremgår det at nedskrivning på privatkundeudlån udgør 5,2 pct. og en tilsvarende procent for erhverv udgør 13,7 pct. Højeste nedskrivningsprocent er på landbrug, hvilket understreger branchens aktuelle vanskeligheder.

Figur 16 Akkumulerede nedskrivninger pr. 31.12.2017 – branchefordelt

Branche – sparekasse niveau 1.000 kr.	Ekspone-ringer	Nedskrivnin-ger	Ned-skr. i pct.
Offentlige myndigheder	1	0	0,0
Landbrug, jagt, skovbrug, fiskeri	2.519.017	540.334	21,5
Industri og råstofudvinding	341.705	31.150	9,1
Energiforsyning	487.141	32.154	6,6
Bygge- og anlæg	753.464	42.015	5,6
Handel	578.828	67.498	11,7
Transport, hoteller og restauranter	240.701	18.539	7,7
Information og kommunikation	70.525	2.259	3,2
Finansiering og forsikring	990.478	86.399	8,7
Fast ejendom	1.620.308	232.199	14,3
Øvrige erhverv	632.048	73.071	11,6
Private	3.955.005	206.263	5,2
I alt	12.189.221	1.331.881	10,9

Den akkumulerede nedskrivningsprocent ultimo 2017 udgør 11,1 pct. og ligger på niveau med ultimo 2016 på 10,9 pct. på koncernniveau. Den akkumulerede nedskrivningsprocent ultimo 2017 udgør 10,9 pct. og ligger på niveau med ultimo 2016 på 10,8 pct. på sparekasseniveau.

Nedskrivninger opdelt efter typer

Bevægelser på værdiforringede fordringer, som følge af værdireguleringer og nedskrivninger

Pr. 31.12.2017 - sparekasse niveau 1.000 kr.	Individuelle nedskrivninger/ hensættelser		Gruppevise nedskrivninger/ hensættelser		Nedskrivninger/ hensættelser på andre poster med kreditrisiko	
	Udlån	Garantier	Udlån	Garantier	Udlån	Garantier
Akk. nedskrivninger/ hensættelser primo	1.356.325	13.238	61.182	0	7.316	0
Nedskrivninger/ hensættelser i årets løb	391.134	11.806	0	0	0	0
Tilbageførte nedskrivninger/hensættelser fra tidligere regnskabsår	279.567	5.626	15.996	0	1.274	0
Andre bevægelser	41.788	72	1.221	0	0	0
Værdiregulering af overtagne aktiver	0	0	0	0	2.235	0
Endeligt tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat	157.533	0	0	0	4.140	0
Nedskrivninger ultimo	1.268.570	19.346	43.965	0	4.178	0

Værdien af eksponeringerne opdelt efter eksponeringsklasser

Den samlede risikoeksponering – kreditrisiko udgør 9.952,0 mio. kr. 8 pct. heraf udgør 796,2 mio. kr. og er fordelt på eksponeringsgrupper, som anført i tabellen nedenfor.

Minimumskapitalkravet på 8 pct. for hver eksponeringsgruppe

Pr. 31.12.2017 - koncernniveau 1.000 kr.	Værdien af eksponeringer efter regnskabsmæssige værdjusteringer og nedskrivninger og før hensyntagen til virkningerne af kreditrisikoreduktion	Den samlede risikoeksponering	Minimumskapitalkravet på 8 %
Eksporeringer mod centralregeringer eller centralbanker	1.212.201	170.903	13.672
Eksporeringer mod institutter	199.960	75.443	6.035
Eksporeringer mod selskaber	5.197.566	3.733.711	298.697
Detaleksporeringer	7.942.937	2.625.445	210.036
Eksporeringer sikret ved pant i fast ejendom	1.363.081	455.601	36.448
Eksporeringer ved misligholdelse	1.393.302	1.547.616	123.809
Eksporeringer forbundet med særlig høj risiko	382.954	365.046	29.204
Aktieeksponeringer	289.645	289.645	23.172
Andre poster	754.673	688.559	55.085
I alt	18.736.319	9.951.969	796.158

Overblik misligholdte og værdiforringsede fordringer

Tabellen viser sparekassens branchefordeling på misligholdte og værdiforringsede fordringer samt branchefordeling af nedskrivningssaldo og udgiftsførte nedskrivninger.

2016 – sparekasse niveau 1.000 kr.	Misligholdte og værdiforringsede fordringer	Nedskrivninger og hensættelser ultimo	Bevægelser på værdiforringsede fordringer, som følge af værdireguleringer og nedskrivninger
Offentlige myndigheder	0	0	0
Landbrug, jagt, skovbrug og	1.434.945	540.334	83.420
Industri og råstofudvinding	74.276	31.150	3.578
Energiforsyning	88.327	32.154	10.828
Bygge- og anlægsvirksom-	138.826	42.015	5.814
Handel	192.518	67.498	11.772
Transport, hoteller og	65.612	18.539	-343
Information og kommunika-	3.518	2.259	-702
Finansiering og forsikring	142.465	86.399	-998
Fast ejendom	535.481	232.198	10.968
Øvrige erhverv	157.508	73.071	4.023
I alt erhverv	2.833.477	1.125.618	128.360
Private	551.838	206.263	-11.036
I alt	3.385.315	1.331.881	117.324

2016 – sparekasse niveau 1.000 kr.	Misligholdte og værdiforringsede fordringer	Nedskrivninger og hensættelser ultimo	Bevægelser på værdiforringsede fordringer, som følge af værdireguleringer og nedskrivninger
Offentlige myndigheder	0	0	0
Landbrug, jagt, skovbrug og	1.546.963	532.470	164.329
Industri og råstofudvinding	113.963	28.704	-5.356
Energiforsyning	112.912	22.899	1.938
Bygge- og anlægsvirksom-	157.284	40.765	198
Handel	237.803	81.500	-7.010
Transport, hoteller og	76.221	23.384	618
Information og kommunika-	4.187	3.142	-202
Finansiering og forsikring	141.807	81.024	16.137
Fast ejendom	734.930	267.314	62.180
Øvrige erhverv	230.950	110.068	21.173
I alt erhverv	3.357.021	1.191.270	253.905
Private	582.626	239.476	-16.057
I alt	3.939.646	1.430.746	237.848

Specifikation af udlån

Udlån fordelt efter restløbetid, tabellen er udarbejdet på koncernniveau.

1.000 kr.	2017	2016
Anfordringstilgodehavender	1.713.396	2.222.887
Til og med 3 mdr.	1.433.406	1.215.754
Over 3 mdr. til og med 1 år	1.132.494	1.194.928
Over 1 år til og med 5 år	2.100.177	2.519.064
Over 5 år	1.561.616	1.775.681
I alt	7.941.089	8.928.333

Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af, at en modpart misligholder sine forpligtelser, i henhold til en indgået finansiel kontrakt, inden transaktionens pengestrømme er endeligt afviklet.

Solvensmæssigt anvender sparekassen markedsværdimetoden, som følger kravene i CRR-forordningens artikel 274.

Fastsættelsen af eksponeringens værdi ved markedsværdimetoden for modpartsrisiko fastsættes som følger:

1. Kontrakterne opgøres til markedsværdi for at opnå den aktuelle genanskaffelsesomkostning for alle kontrakter med en positiv værdi.
2. For at nå frem til et tal for den potentielle fremtidige krediteksponering multipliceres kontraktens fiktive værdi eller underliggende værdier med procentsatser, der er fastsat i CRR.
3. Summen af de aktuelle genanskaffelsesomkostninger og de potentielle fremtidige krediteksponeringer udgør eksponeringsværdien.

I forbindelse med sparekassens fastsættelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov er der ikke afsat ekstra kapital til dækning af modpartsrisikoen, udover hvad der er indeholdt i kapitalgrundlagskravet på 8 pct., der er minimumskapitalgrundlag i henhold til den 8+ metoden, som sparekassen anvender til at opgøre det tilstrækkelige kapitalgrundlag og solvensbehov.

Vedrørende engagementer med kunder behandles rammer for finansielle kontrakter efter sparekassens normale kreditvurderingsprincip.

Værdien af sparekassens samlede modpartsrisiko opgjort efter markedsværdimetoden for modpartsrisiko, jf. CRR-forordningens artikel 274, er 108,7 mio. kr.

I CRR er et særskilt kapitalkrav til OTC-derivater til dækning af risikoen for tab som følge af værdireguleringer ved forrin-

gelses af modpartens kreditværdighed. Sparekassens CVA-tillæg forøger de risikovægtede poster med 20,9 mio. kr.

5.1.8 Anvendelse af ECAI'er

Den Jyske Sparekasse anvender Standard & Poor's Ratings Services som kreditvurderingsbureau (ECAI). Den Jyske Sparekasse anvender Bankernes EDB Central (BEC), som modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services via SIX Financial. Der foretages en løbende IT-opdatering af kreditvurderingerne fra Standard & Poor's Ratings Services.

Datacentralen har konverteret Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin via Finanstilsynets konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af de risikovægtede eksponeringer under standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR artikel 111-134.

Tabellen nedenfor viser Finanstilsynets konvertering af Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklassers til kreditkvalitetstrin for eksponeringer mod erhvervsvirksomheder, institutter, centralregeringer og centralbanker.

Kreditkvalitetstrin	Standard & Poor's kreditvurderingsklasser	Eksponeringer mod erhvervsvirksomheder (selskaber)	Eksponeringer mod centralregeringer eller centralbanker
1	AAA til AA-	20 %	0 %
2	A+ til A-	50 %	20 %
3	BBB+ til BBB-	100 %	50 %
4	BB+ til BB-	100 %	100 %
5	B+ til B-	150 %	100 %
6	CCC+ og under	150 %	150 %

Eksponeringsklasser, hvor der anvendes kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services (1.000 kr.)

Eksponeringsklasse	Eksponeringsværdi inden risikovægtning	Eksponeringsværdi efter vægtning med kreditkvalitetstrin
Institutter	199.960	75.443

6 MARKEDSRISIKO

6.1 Styling, overvågning og rapportering

Det er sparekassens overordnede strategiske mål på markedsrisikoområdet at optimere sparekassens indtjening i forhold til en passende forsigtig risikoprofil.

Sparekassens markedsrisiko opdeles i følgende områder:

- Renterisiko
- Aktierisiko
- Valutarisiko

Generelt tilstræbes at sparekassens risici på disse risikoområder er lave.

Direktionen rapporterer månedsvis om markedsrisikoen til bestyrelsen.

6.1.1 Renterisiko

Det er sparekassens politik at renterisikoen ikke må overstige følgende grænser:

- Den samlede renterisiko: 5 pct. af kernekapitalen
- Poster udenfor handelsbeholdning: 0,5 pct. af kernekapitalen

Sparekassen renterisiko er fordelt på nedenstående instrumenttyper. Sparekassen har ingen særlige koncentrationer på varighedszoner eller udbydere.

Figur 17 Renterisiko

Renterisiko pr. instrumenttype i mio. kr.		2017-12		
	Aktiver, lange pos.	Passiver, korte pos.		Renterisiko
1	Positioner i handelsbeholdningen			
1.1	Værdipapirer i balancen incl. spot	2.401,0	16,1	-0,1
1.2	Futures-, terminsforretninger og FRA'er	657,3	648,5	0,2
1.3	Optioner	6,6	6,6	0,0
1.4	Swap	1.323,8	1.323,4	0,0
	I alt i handelsbeholdningen	4.388,7	1.994,6	0,1
2	Positioner udenfor handelsbeholdningen			
2.1	Balanceførte poster	324,3	533,5	-0,5
2.2	Positioner med begrænset eller afdækket renterisiko	10.111,7	14.305,0	0,0
	I alt udenfor handelsbeholdningen	10.436,0	14.838,5	0,5
	Positioner i alt	14.824,7	16.833,1	-0,4

Renterisikoen er udtryk for hvor meget der tabes ved en generel rentestigning på 1 pct. point. En negativ renterisiko er dermed en gevinst ved en rentestigning.

Sparekassen benytter standardmetoden ved opgørelse af renterisiko, hvilket som udgangspunkt betyder, at vi opgør renterisiko indenfor og udenfor handelsbeholdningen særskilt. Vi mener at standardmetoden er tilstrækkelig til at afdække sparekassens renterisiko.

Ved beregning af risici efter standardmetoden tager sparekassen udgangspunkt i, at instituttet påtager sig de maksimale markedsrisici, som bestyrelsen har sat i direktionens beføjelser, jf. FiL § 70. Herudover vurderes det hvorvidt der skal afsættes yderligere kapital til dækning er særlige risici.

Den samlede renterisiko på poster indenfor og udenfor handelsbeholdningen må i henhold til direktionensinstruksen ikke overstige 5 pct. af sparekassens kernekapital, hvilket i beløb svarer til 90,6 mio. kr.

Renterisiko på poster udenfor handelsbeholdningen

Renterisikoen på poster udenfor handelsbeholdningen stammer fra udlån og indlån m.m. hvor risikoen opstår på de fastforrentede poster.

I det sparekassen anvender standardmetoden til beregning af renterisiko, skal der stresses med en rentestigning eller rentefald på minimum 200 basispunkter (2 procentpoint).

Den maksimale renterisiko på poster udenfor handelsbeholdningen, som sparekassen må have, er beregnet til 18,1 mio. kr. svarende til 0,5 pct. af kernekapitalen x 2, og indgår i solvensbehovsopgørelsen, fig. I punkt 5a.

Den aktuelle renterisiko pr. 31. december 2017 på poster udenfor handelsbeholdningen er opgjort til -0,5 mio. kr. beregnet ved en rentestigning på 1 procentpoint og er dermed væsentligt under den maksimale renterisiko på 18,1 mio. kr.

Figur 18 Tillæg til renterisiko

Udmåling af evt. tillæg i det tilstrækkelige kapitalgrundlag

	Aktuelle renterisiko pr. 31.12.2017	Maksimal renterisiko ifølge direktioninstruksen	Udmåling af tillæg
Renterisiko indenfor handelsbeholdningen	0,1 mio. kr.	81,5 mio. kr. (4,5 pct. af kernekapitalen)	0 kr (max. renterisiko minus 5 pct. stresset med 2 pct. point)
Renterisiko udenfor handelsbeholdningen	-0,5 mio. kr.	9,1 mio. kr. (0,5 pct. af kernekapitalen)	18,1 kr. (max. renterisiko stresset med 2 pct.)
Samlede renterisiko	-0,4 mio. kr.	90,5 mio. kr. (5 pct. af kernekapitalen)	

Konsekvens af rentevip på 100 basispunkter (1 procentpoint) - mio. kr.

	Renterisiko pr. 31.12.2017 ved en generel rentestigning på 1 procentpoint	Renten under 1 år stiger og over 1 år falder	Renten under 1 år falder og over 1 år stiger
Renterisiko indenfor handelsbeholdningen			
løbetid under 1 år	0,5	-0,5	0,5
løbetid over 1 år	-1,0	1,0	-1,0
Renterisiko ialt	-0,5	0,5	-0,5

Ved en opdeling efter varighedzoner på op til 1 år og mere end 1 år er renterisikoen henholdsvis -0,5 mio. kr. og 1,0 mio. kr.

Ved et rentevip, hvor de korte renter (op til 1 år) forskydes i en retning med +/- 100 basispunkter, mens de lange renter (over 1 år) forskydes i den modsatte retning med +/- 100 basispunkter, er vi ligeledes under den maksimale renterisiko på 18,1 mio. kr.

Sparekassen har ingen særlige koncentrationer på varighedzoner eller udbydere hvorfor der ikke afsættes kapital her til.

Herudover vurderes der ikke at være poster med særlig risiko som der skal afsættes yderligere kapital til.

Specifikation af ovenstående beregninger fremgår af Figur 18.

Renterisiko på poster indenfor handelsbeholdningen

Renterisikoen på poster indenfor handelsbeholdningen stammer primært fra obligationer og swaps.

Da der allerede er stresset for 0,5 pct. på poster udenfor handelsbeholdningen, jf. ovenfor, er der 4,5 pct. tilbage til poster indenfor handelsbeholdningen.

Den aktuelle renterisiko på poster indenfor handelsbeholdningen er pr. 31. december 2017 på 0,1 mio. kr. og er der-

med væsentligt under både det internt fastsatte målepunkt og finansilsynets målepunkt som er 5 pct. af kernekapitalen. Der afsættes derfor ikke yderligere kapital til dækning af renterisikoen.

Specifikation af talmæssige opgørelser fremgår af Figur 18.

Udvikling 2017

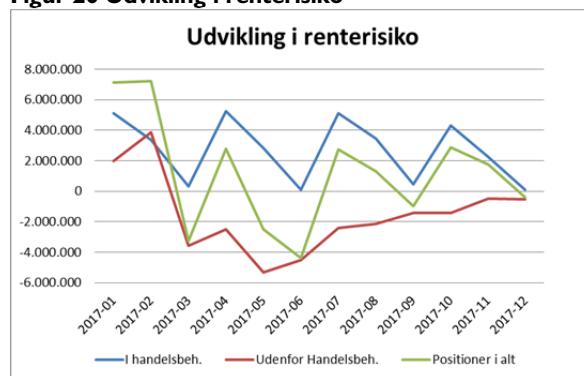
Renteudviklingen på markedet har set ud som illustreret nedenfor, hvoraf det fremgår at rente udviklingen på den korte rente har været stabil.

Figur 19 Renteudvikling

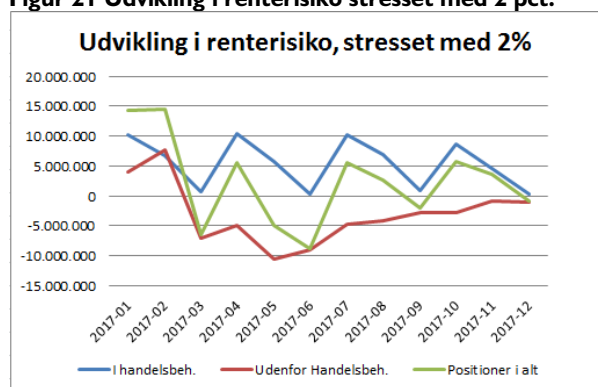
Nettorenterisikoen har i 2017 bevæget sig fra positiv på ca. 7 mio. kr. til negativ med ca. 4 mio. kr. og er pr. 31. december 2017 negativ med 0,4 mio. kr. Sparekassen vil således få en beskeden gevinst ved en eventuel rentestigning. Nedenfor ses udviklingen i renterisikoen de seneste 12 måneder. Udsvingene i løbet af året har holdt sig pænt inden for de fastsatte rammer jf. Figur 22.

Figur 20 Udvikling i renterisiko

Såfremt der stresses med 2 pct. ville det se således ud:

Figur 21 Udvikling i renterisiko stresset med 2 pct.

Bestyrelsen har fastsat en ramme på op til 5 pct. af sparekassen kernekapital, svarende til 90,6 mio. kr., historisk har sparekassen ikke anvendt hele rammen og forventer heller ikke at bruge rammen i fremtiden.

Figur 22 Rammeudnyttelse, renterisiko

Udviklingen i renterisikoen udenfor handelsbeholdningen over de seneste 12 mdr.												
i mio. kr.												
	2017-01	2017-02	2017-03	2017-04	2017-05	2017-06	2017-07	2017-08	2017-09	2017-10	2017-11	2017-12
I handelsbeholdningen	5,1	3,3	0,3	5,2	2,8	0,1	5,1	3,5	0,4	4,3	2,2	0,1
max. ramme (iflg §70 (4,5 af Kernekapitalen))	75,9	75,9	75,4	75,5	75,1	75,0	75,1	75,2	75,1	75,1	75,2	81,5
Rammeudnyttelsen (luft)	70,8	72,6	75,1	70,3	72,3	75,9	74,0	75,7	75,7	74,8	77,0	81,4
Udenfor handelsbeholdningen	2,0	3,9	-3,6	-2,5	-5,3	-4,5	-2,4	-2,1	-1,4	-1,4	0,4	-0,5
max. ramme (iflg §70 (0,5 af Kernekapitalen))	8,4	8,4	8,4	8,4	8,3	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	9,1
Rammeudnyttelsen (luft)	6,4	4,5	-4,8	-5,9	-3,0	-4,3	-6,4	-6,7	-7,4	-7,4	8,4	9,6

Det vurderes på baggrund af ovenstående at det er realistisk at sparekassens renterisici er mindre end de 18,1 mio. kr. som er afsat til at afdække renterisici. Det er sparekassens opfattelse at der ikke skal afsættes yderligere kapital til at afdække renterisici.

6.1.2 Aktierisiko

Sparekassens aktier i handelsbeholdningen har igennem en længere periode været på et meget lavt niveau og udgør pr. 31. december 2017 0,6 mio. kr. og udgør således 0,03 pct. af sparekassens kernekapital. Sparekassens kapitalgrundlag skal være tilstrækkeligt til at dække usandsynlige, men ikke helt utænkelige bevægelser på de aktiemarkeder, hvor sparekassen er eksponeret.

Grænseværdien for aktierisiko er på 5 pct. af kernekapitalen, hvilket i beløb svarer til 90,6 mio. kr. i Figur 23 Rammeudnyttelse aktier ses at sparekassen ikke har udnyttet denne ramme i de seneste 12 mdr.

Figur 23 Rammeudnyttelse aktier

DJS					
i mio. kr.					
	2016-12	2017-03	2017-06	2017-09	2017-12
Kernekapital	1.680,7	1.675,6	1.756,1	1.758,0	1.810,6
Max 5% af KK	84,0	83,8	87,8	87,9	90,5
Faktiske beholdning i handelsbeholdningen	0,4	4,3	320,3	0,0	0,6
Faktisk beholdning udenfor handelsbeholdningen	178,2	151,6	202,7	163,6	151,7

Koncern

i mio. kr.					
	2016-12	2017-03	2017-06	2017-09	2017-12
Kernekapital	1.680,5	1.675,5	1.755,9	1.757,8	1.810,5
Max 5% af KK	84,0	83,8	87,8	87,9	90,5
Faktiske beholdning i handelsbeholdningen	0,4	4,3	320,3	0,0	0,6
Faktisk beholdning udenfor handelsbeholdningen	178,2	151,6	202,7	163,6	151,7

Der er ikke aktuelle planer om, at øge beholdningen af aktier indenfor handelsbeholdningen i nævneværdigt omfang, selv om der er mulighed herfor i henhold til direktionensinstruksen, også udover 5 pct. af kernekapitalen.

Det er sparekassens opfattelse, at der ikke er særlige aktierisici, der skal afsættes kapital til.

Der er på baggrund af ovenstående ikke afsat kapital i søjle II til aktierisiko.

Eksponeringer mod aktier m.v. der ikke indgår i handelsbeholdningen,

Den Jyske Sparekasse har i samarbejde med andre pengeinstitutter erhvervet aktier i en række sektorselskaber. Disse sektorselskaber har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, betalingsformidling, IT, investeringsforeninger m.v. Sparekassen har ingen aktuelle planer om at sælge disse aktier, idet en deltagelse i disse sektorselskaber anses for nødvendig for at drive et lokalt pengeinstitut. Aktierne betragtes derfor som værende uden for handelsbeholdningen.

I flere af sektorselskaberne omfordeles aktierne således, at pengeinstitutternes ejerandele hele tiden afspejler det enkelte pengeinstituts forretningsomfang med sektorselskabet. De løbende omfordelinger udgør i helt overvejende grad de handler, der gennemføres med selskabernes aktier. Dermed betragtes omfordelingerne som det primære marked for aktierne. Dagsværdien fastsættes derfor som omfordelingskursen (typisk indre værdi), og aktierne indgår som niveau 2-input (observerbare priser). Pengeinstituttet regulerer på den baggrund den bogførte værdi af disse aktier kvartalsvist, halvårligt eller helårligt - afhængigt af hyppigheden af nye informationer fra det enkelte sektorselskab. Den løbende regulering bogføres i henhold til reglerne over resultatopgørelsen.

For øvrige unoterede aktier i sektorejede selskaber m.fl., hvor observerbare input ikke umiddelbart er tilgængelige, er værdiansættelsen forbundet med skøn, hvori indgår oplysninger fra selskabernes regnskaber, erfaringer fra handler med aktier i de pågældende selskaber samt input fra kvalificeret ekstern part. Reguleringer i den bogførte værdi af aktierne i disse selskaber tages ligeledes over resultatopgørelsen.

Aktier uden for handelsbeholdningen sektorselskaber m.fl. (1.000 kr.)

Primo beholdning	130.898
Tilgang	150
Gevinst/ tab	23.367
Afgang	-11.291
Ultimo beholdning	143.124

Som følge af, at urealiserede gevinster/ tab indgår i resultatopførelsen medregnes de også i kernekapitalen.

En ændring på 10 pct. af den opgjorte markedsværdi på aktier uden for handelsbeholdningen vil påvirke resultatet før skat med ca. 14,3 mio. kr.

6.1.3 Valutarisiko

Det er sparekassens politik at valutarisikoen ikke må overstige følgende grænser

- Samlede valutaposition: 6 pct. af kerne-kapitalen
- Øvrige OECD lande: 3 pct. af kerne-kapitalen
- Ikke OECD lande: 2 pct. af kernekapitalen
- Kollektive investeringsordninger: 1 pct. af kernekapitalen
- Kollektive investeringsordninger: 1 pct. af kernekapitalen

Pr. 31. december 2017 fordelte valutarisikoen sig som vist i

Figur 24 Valutarisiko. Sparekassen har ikke påtaget sig koncentrationsrisici inden for bestemte enkelt valutaer eller geografiske områder.

Figur 24 Valutarisiko

Møntfod	Sum af passiver, kort pos.	Sum af aktiver, lang pos.	Sum af MV i DKK
USD	122,3	-121,9	0,4
GBP	5,9	-6,1	-0,2
SEK	34,6	-35,3	-0,8
NOK	66,6	-67,8	-1,3
ISK	0,0	0,0	0,0
CAD	1,4	-1,1	0,3
JPY	37,1	-37,2	-0,2
CZK	0,0	0,0	0,0
ZAR	2,2	-2,2	-0,1
CNY	0,0	0,0	0,0
HRK	0,0	0,0	0,0
PLN	0,2	0,0	0,1
XYN	0,0	0,0	0,0
KRW	0,0	0,0	0,0
	482,8	-491,3	-8,4

Møntfod	Sum af passiver, kort pos.	Sum af aktiver, lang pos.	Sum af MV i DKK
USD	122,3	-121,9	0,4
GBP	5,9	-6,1	-0,2
SEK	34,6	-35,3	-0,8
NOK	66,6	-67,8	-1,3
CHF	43,4	-44,1	-0,6
CAD	1,4	-1,1	0,3
JPY	37,1	-37,2	-0,2
AUD	0,1	0,0	0,1
ZAR	2,2	-2,2	-0,1
THB	0,0	-0,1	-0,1
TRY	6,0	-6,0	-0,1
PLN	0,2	0,0	0,1
EUR	162,0	-170,2	-8,2
RUB	1,2	-1,2	0,0
	482,8	-493,5	-10,6

Der skal afsættes beløb i solvensopførelsen, såfremt valuta-indikator 1 i procent af kernekapitalen er større end 10 pct. og valutarisikoen og valutaindikator 2, er større end 0,12 pct. af kernekapitalen.

Der skal også her tages udgangspunkt i, at instituttet påtager sig de maksimale risici indenfor de grænser, som bestyrelsen har sat i direktionens beføjelser til at tage markedsrisici, jf. FiL § 70.

Figur 25 Valutaindikator I og II

Valutarisiko:

	aktuelle valutaposition pr. 31.12.2017	maksimal valutaposition ifølge direktioninstruksen	Udmåling af evt. tillæg
Valutaindikator 1	10,0 mio.kr (0,6 pct. af kernekapitalen)	108,6 mio kr. (6 pct. af kernekapitalen)	0 kr. (max. position på valutaindikator 1 på 10 pct. ikke overskredet)
Valutaindikator 2	0,1 mio.kr (0,006 pct. af kernekapitalen)	2,2 mio kr. (0,12 pct. af kernekapitalen)	0 kr. (max. position på valutaindikator 2 på 0,12 pct. ikke overskredet)

Koncern

	aktuelle valutaposition pr. 31.12.2017	maksimal valutaposition ifølge direktioninstruksen	Udmåling af evt. tillæg
Valutaindikator 1	12,5 mio.kr (0,7 pct. af kernekapitalen)	108,6 mio kr. (6 pct. af kernekapitalen)	0 kr. (max. position på valutaindikator 1 på 10 pct. ikke overskredet)
Valutaindikator 2	0,1 mio.kr (0,006 pct. af kernekapitalen)	2,2 mio kr. (0,12 pct. af kernekapitalen)	0 kr. (max. position på valutaindikator 2 på 0,12 pct. ikke overskredet)

Der kan ved opgørelsen af tillæg på basis af valutaindikator I korrigeres for den lavere volatilitet i europositioner.

Ifølge Direktioninstruksen må grænseværdierne, jf. ovenfor, for valutaindikator 1 og valutaindikator 2 ikke overskrides. I praksis har valutaindikator 1 i perioden 2009 til nu været væsentligt under grænseværdien på 10 pct. og pr. 31. december 2017 er valutaindikator 1 opgjort til 0,7 pct. af kernekapitalen.

Valutaindikator 2 er pr. 31. december 2017 beregnet til 0,006 pct. og dermed væsentligt under grænseværdien på 0,12 pct. af kernekapitalen..

Der afsættes ikke kapital til valutarisiko, idet sparekassen ikke anser markedsrisikoen på valutapositionen for værende høj, samt at grænseværdierne i direktioninstruksen og finanstillsynets vejledning ikke overskrides

6.1.4 Eksposering mod markedsrisiko

Skemaet nedenfor viser kapitalgrundlagskravene inden for markedsrisikoområdet.

Kapitalgrundlagskrav vedrørende markedsrisici - specificeret på risikotype (1.000 kr.)

Risikotype	Kapitalgrundlagskrav
Poster med positionsrisiko (aktier, gældsinstrumenter)	18.106
Valutarisiko	0
Afviklingsrisiko	0
Råvarerisiko	0

6.2 Lovgivningspåvirkning

6.2.1 MiFID II

Den 3. januar 2018 trådte MiFID II i kraft. MiFID II er en forkortelse for "Markets in Financial Instruments Directive II". Direktivet dækker over en lang række nye regler på investeringsområdet. For kunderne betyder de nye regler bedre investorbekyttelse eksempelvis i form af større indsigt i

omkostningerne knyttet til finansielle instrumenter, mere information om udviklingen i investeringsformuen, øget handlegennemslagsrate og forøget indsigt i, hvordan rådgivningen egner sig for kunden.

7 LIKVIDITETSRISIKO

Balancen mellem ind- og udlån

Mio. kr.	31.12.2017	31.12.2016
Indlån excl. puljer	9.921	11.109
Udlån til amortiseret kostpris	7.876	8.860
Indlånsoverskud	2.045	2.249

Sparekassens målsætning er, at indlån som minimum overstiger udlån. Pr. 31. december 2017 udgør udlån til amortiseret kostpris 7.876 mio. kr., og indlån ekskl. puljer udgør 9.921 mio. kr. Der er 2.045 mio. kr. mere i indlån end udlån, hvilket likviditetsmæssigt er positivt.

Indlån ekskl. puljer er faldet med 1.188,5 mio. kr. i 2017. Den primære årsag hertil er at en del indlånsmidler er flyttet til puljeordninger samt frasalg af filialerne i Salling og Aalborg primo 2017, der påvirker indlånet negativt med 906,3 mio. kr. og udlånet med 679,5 mio. kr. hvorved indlånsoverskuddet excl. puljer er faldet med 204 mio. kr.

Den nuværende markedssituation med fortsat høj opsparringslyst og tilbageholdende udlånsefterspørgsel medfører, at sparekassen har et indlånsoverskud på 2.045 mio. kr. og dermed en tilfredsstillende likviditetssituation.

Balancen mellem ind- og udlån er vigtig for fremtiden, da det giver et mere robust forretningsgrundlag og understøtter sparekassens forretningsmodel.

Sparekassens indlån er stabile og 90 pct. af indlånene er dækket af Garantiformuen. Sparekassen er ikke afhængig af store aftaleindlån.

Indfrielse af udstedte obligationer

19. juni 2014 optog Den Jyske Sparekasse et 3-årigt obligationslån (seniorlån) på 250 mio. kr. Prisfastsættelsen var cibar 3 + 1,50 pct.point. På baggrund af en god likviditet har Den Jyske Sparekasse den 19. juni 2017 indfriet udstedelsen uden refinansiering.

Liquidity Coverage Ratio (LCR)

Mio. kr.	31.12.2017	31.12.2016
Likviditet LCR	3.581	3.226
LCR procent (min. 80 %)	259 %	225 %

LCR er et kortsigtet likviditetsmål, som skal sikre, at sparekassen har tilstrækkelig likviditet til at modstå et 30-dages likviditetsstress. LCR angiver den mængde likvide højkvalitetsaktiver, som sparekassen skal holde for at modgå det netto likviditetsafløb, som vi vil opleve under et intensivt, kortsigtet likviditetsstress.

I 2017 skal LCR udgøre 80 pct. stigende til 100 pct. pr. 1. januar 2018.

Pr. 31. december 2017 udgør sparekassens LCR 225 pct. i forhold til 259 pct. pr. ultimo 2016. Sparekassen opfylder med stor overdækning således allerede lovens krav på 100 pct. ved fuld implementering.

Årsagen til at LCR er lavere, men fortsat på et meget tilfredsstillende niveau ultimo 2017, er primært stigningen i puljer, som ikke kan tælles med, frasalg af filialer samt indfrielsen af udstedte obligationer.

Likviditetsprocenten

Mio. kr.	31.12.2017	31.12.2016
Likviditetsprocent § 152 (min 50%)	98 %	115,6 %

Sparekassen har været i stand til at holde en likviditetsprocent på 98,3 pct. pr. 31. december 2017 i forhold til 115,6 pct. pr. 31. december 2016 på trods af en stor stigning i indlån i puljeordninger på 1.216 mio. kr., som beregningsmæssigt belaster likviditetsprocenten.

Den Jyske Sparekasses likviditetsprocent er fortsat tilfredsstillende.

Lovkravet om § 152 Likviditetsprocenten er udgået med udgangen af 2016, men indgår indtil 30. juni 2018 som pejlemærke i tilsynsdiamanten. Med virkning fra 30. juni 2018 indfører Finanstilsynet et nyt likviditetspejlemærke baseret på LCR, men hvor der måles på 3 måneders likviditetsstress i stedet for 30 dage. Med ovennævnte uafhængighed af store aftaleindlån vil det nye likviditetspejlemærke ikke at være en udfordring for sparekassen.

Likviditetsberedskab

Der udarbejdes månedligt en likviditetsrapport til bestyrelsen.

Likviditetsplaner forelægges bestyrelsen minimum en gang årligt og med løbende opfølgning. Som en del af likviditetsplanerne findes en lovpligtig nødplan, som kan igangsættes, hvis det uforudsete skulle ske.

7.1.1 Net Stable Funding Ratio (NSFR) fra 2018

Tidligst fra 2018 indføres nøgletallet NSFR, som skal sikre, at sparekassens likviditetsprofil er passende stabil over en 1-årig tidshorizont. Det er endnu ikke fastlagt i hvilken form, den skal indføres.

Stabil funding i Tilsynsdiamanten er i realiteten en forsimplet udgave af Net Stable Funding Ratio, og her ligger vi komfortabelt indenfor grænseværdien.

Internal Liquidity Adequacy Assessment Processes (ILAAP)

Sparekassen udarbejder en ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Processes), omhandlende god likviditetsstyring og dokumentation herfor. ILAAP'en for 2017 er godkendt af bestyrelsen og indsendt til Finanstilsynet.

Det er således ledelsens opfattelse, at Den Jyske Sparekasse har en meget tilfredsstillende likviditet.

7.1.2 Behæftede aktiver

Den Jyske Sparekasse behæfter i et vist omfang aktiver i forbindelse med sparekassens markedsrisikotagning og sparekassens likviditetsdisponering.

De primære kilder til behæftelse af sparekassens aktiver er:

- Aktiver placeret i faciliteter hos centralbanker
- CSA-sikkerhedsstillelse for markedsværdien i derivattransaktioner
- Modregning, jf. nettingaftaler

Oplysning om sparekassens behæftede og ubehæftede aktiver beregnet på baggrund af medianværdien for 2017

I.000 kr.	Regnskabsmæssig værdi	Dagsværdi
Aktiver		
Behæftede aktiver		
Aktier	0	0
Obligationer	276.929	276.929
Øvrige aktiver	88.657	0
Behæftede aktiver i alt	365.586	
Ubehæftede aktiver		
Aktier	289.455	289.455
Obligationer	2.181.036	2.181.035
Øvrige aktiver	12.111.050	0
Ubehæftede aktiver i alt	14.639.417	

Oplysninger om modtaget sikkerhedsstillelser beregnet på baggrund af medianværdien for 2017

I.000 kr.	Dagsværdi af modtaget behæftet sikkerhedsstillelse eller egne gældsinstrumenter, der er udstedt	Dagsværdi af modtaget sikkerhedsstillelse eller egne gældsinstrumenter, der er udstedt og til rådighed for behæftelse
Modtagne sikkerhedsstillelse		
Aktieinstrumenter	0	0
Gældsinstrumenter	0	0
Anden modtaget sikkerhedsstillelse	0	5.346

Oplysninger om behæftede aktiver/modtaget sikkerhedsstillelse og tilknyttede forpligtelser beregnet på baggrund af medianværdien for 2017

I.000 kr.	Modsvarende passiver, eventuale forpligtelser eller udlånte værdipapirer	Aktiver, modtaget sikkerhedsstillelse og egne udstedte gældsinstrumenter, bortset fra behæftede covered bonds og ABS'er
Regnskabsmæssig værdi af udvalgte finansielle forpligtelser	68.705	365.586

8 OPERATIONEL RISIKO

Ved operationel risiko forstås risikoen for økonomiske tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige eller systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, inklusive retlige risici.

I Finanstilsynets vejledning er opstillet forskellige former for operationelle risici, som institutterne skal forholde sig til. Herudover er det anført, at instituttet særligt skal tage hensyn til en forøgelse af de operationelle risici i forbindelse med følgende:

- Ændringer i forretningsmodellen
- Organisationsændringer
- Ibrugtagning af nye it-systemer, herunder ændringer i outsourcing af it-drift
- Anvendelse af nye finansielle produkter og tjenesteydelser
- Markedsføring af nye finansielle tjenesteydelser

Gennemgangen af de forskellige former for operationelle risici som Finanstilsynet opstiller, har ikke givet anledning til

at afsætte kapital, ud over det som allerede er indeholdt i søjle I-kravet.

Styring, overvågning og rapportering

Der foretages registrering og rapportering af operationelle hændelser, som kunne medføre tab og som har medført tab, baseret på et væsentlighedsprincip.

Bestyrelsen modtager til brug for hvert bestyrelsesmøde rapportering om væsentlige tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og handlinger, systemfejl og eksterne begivenheder, herunder juridiske risici.

Bestyrelsen modtager til brug for hvert bestyrelsesmøde rapportering om operationelle hændelser, som er kendte, og som kunne have medført et væsentligt tab, men ikke gjorde det.

Operationelle hændelser, der har medført tab eller kunne medføre tab større end 500 t. kr. er omfattet af rapporteringskravet.

En gang om året modtager bestyrelsen en rapport om arten og beløbet af tab på operationelle hændelser og operationelle hændelser, der kunne have ført til tab, men som ikke gjorde det.

Ifølge den seneste rapport til bestyrelsen var tabene for perioden 2. kvartal 2016 – 1. kvartal 2017 på et relativt beskeden niveau, 0,5 mio. kr. og hændelser der kunne have medført tab men ikke gjorde det er opgjort til 2,4 mio. kr.

Hændelser der har medført tab:

Der er ingen enkeltstående tab over 0,5 mio. kr. og summen af de fem største tab udgør 0,1 mio. kr. mod 0,9 mio. kr. i samme periode året før.

Hændelser der kunne have medført tab men som ikke gjorde det:

Der er i perioden registeret to hændelser over 0,5 mio. kr. hvilket også er rapporteret til bestyrelsen.

Derudover er der registreret tre hændelser over 0,1 mio. kr.

Ovennævnte udgør tilsammen de fem største hændelser som i alt udgør 2,2 mio. kr.

8.1 Lovgivningspåvirkning

8.1.1 Hvidvask

De nye hvidvaskregler trådte i kraft den 26. juni 2017. Formålet med reglerne er at forhindre, at sparekassen bliver misbrugt til hvidvask af udbytte fra kriminalitet og terrorfinansiering. Med reglerne blev fokus flyttet fra et kendskab til kundens identitet og over til et bredere kendskab til kunden ud fra et risikobaseret hensyn.

Hvidvaskloven indeholder desuden regler om, hvilke personoplysninger sparekassen må indhente og dele, samt hvordan oplysningerne skal opbevares.

Sparekassen skal have et set-up, der sikrer, at sparekassen opfylder reglerne. Derfor har sparekassen procedurer, der klart beskriver ansvarsfordelingen samt sikrer, at sparekassens ansatte har kendskab til reglerne.

Sparekassen risikovurderer løbende sin egen og den enkelte kundes risiko, således at sparekassens indsats mod hvidvask af udbytte fra kriminalitet og terrorfinansiering sker ud fra et risikokvalificeret hensyn.

9 IT – RISIKO

9.1 Styring, overvågning og rapportering

Sparekassens IT-organisation og ledelse forholder sig løbende til IT-driften og har fokus på høj IT-sikkerhed.

Sparekassen foretager ikke systemudvikling og vedligeholdelse af IT-systemer i væsentligt omfang. Sparekassen benytter sig i stedet af en fælles datacentral til al væsentlig systemudvikling og vedligeholdelse.

Bestyrelsen har besluttet at outsource drift og udvikling af IT-løsninger til Bankernes EDB Center (BEC). Sparekassen er medejer af samt tilsluttet BEC. Der er udarbejdet en IT-beredskabsplan, der beskriver, hvorledes sparekassens daglige drift skal videreføres ved indtræden af alvorlige IT-driftsforstyrrelser.

Bestyrelsen har vurderet, at BEC's IT-sikkerhedspolitik er betryggende i forhold til sparekassens IT-anvendelse. Sparekassens aftalegrundlag med BEC samt BEC's egen IT-sikkerhedspolitik udgør afsættet for sparekassens IT-sikkerhedspolitik. Pr. 31. december 2017 anvender datterselskaberne egne IT-systemer, men en overflytning til sparekassens IT-systemer er sat i proces.

9.1.1 Risikovurdering

Generelt er der 2 typer af trusler mod sparekassens IT drift – udefra kommende og indefra kommende trusler.

Udefra kommende trusler kan eksempelvis komme fra hackere, indbrudstyre m.fl. For at forebygge disse trusler er der implementeret en række tekniske løsninger såsom backup, antivirus, spamfilter og en altid opdateret IT platform. Der er også implementeret en række interne procedurer såsom krav om skift af kodeord med fast frekvens, samt regler for medarbejdernes omgang med kundernes persondata m.v. Sparekassens risiko for at blive ramt af en udefra kommende trussel er på samme niveau som den øvrige del af branchen. Sparekassen vurderer dette til at være en lav risiko.

Indefra kommende trusler kan eksempelvis komme fra en medarbejder, systemnedbrud, fejl i IT systemer, brandskade

og vandskade. For at forebygge disse trusler er der implementeret en række interne foranstaltninger:

- Tildeling af rettigheder til IT-systemer sker altid ud fra et arbejdsbetinget behov
- Logning af medarbejdernes adfærd i IT-systemerne
- Test af nye IT-løsninger inden de sættes i drift
- Servicekontrakter, der sikrer, at IT-driften hurtigt kan genetableres efter et nedbrud

Sparekassens risiko for at blive ramt af en indefra kommende trussel er på samme niveau som den øvrige del af branchen. Sparekassen vurderer dette til at være en lav til middel risiko.

9.2 Lovgivningspåvirkning

9.2.1 PSD2

EU direktivet PSD2 trådte i kraft 1. januar 2018. Direktivet åbner mulighed for, at tredjepartsudbydere kan få adgang til kundernes betalingskonti. En tredjepart kan således f.eks. tilbyde kunden én samlet netbankløsning, hvis kunden har konti i flere pengeinstitutter. I samarbejde med datacentralen BEC overholder Den Jyske Sparekasse de nye regler og vil udvikle de API'er, der skal til, for at en tredjepart kan få adgang til sparekassens data. Samtidig er det ambitionen, at sparekassens digitale løsninger hele tiden skal være så attraktive, at kunderne vælger at gøre brug af sparekassens løsninger.

10 ØVRIGE RISICI

10.1.1 Regulatorisk forfald af kapitalelementer

I vurderingen af sparekassens tilstrækkelige kapitalgrundlag skal indgå en vurdering af den kapital, instituttet har til rådighed.

Senest et år før et kapitalinstrument forfalder eller på anden måde ikke længere kan medregnes i kapitalgrundlaget (regulatorisk forfald), skal sparekassen under hensynet til forsigtighed vurdere behovet for at foretage tillæg til solvensbehovet, hvis der er risiko for, at sparekassen vil have udfordringer med at erstatte det pågældende kapitalinstrument med et nyt kapitalinstrument af samme eller højere kvalitet.

Ultimo 2017 er det individuelle solvensbehov belastet med 435 mio. kr. i regulatorisk forfald på kapitalinstrumenter, hvilket svarer til 3,9 pct. point.

Størstedelen af de 435 mio. kr. udgøres af den statslige hybride kernekapital på 375 mio. kr. der ikke kan medregnes i kapitalen efter 2017 Reglerne om regulatorisk forfald medfører, at selvom muligheden for at medregne den statslige hybride kapital i kapitalgrundlaget først falder bort efter 2017, så skal solvensbehovet allerede ultimo 2017 belastes af den manglende mulighed for medregning i kapitalopgørelsen i 2018.

Den resterende del på 60 mio. kr. udgør 1 års fradrag i den efterstillede kapital på 300 mio. kr. som forfalder i 2022.

 DEN
Jyske
SPAREKASSE

DJS.DK